TYÖLÄISILLÄ ON: YKSI VIHOLLINEN! YKSI TAISTELU! — SIKSI: YKSI PUOLUE! YKSI UNIO! YKSI RINTAMA! YKSI PÄÄMÄÄRÄ!

Työväen vapautus tapahtuu sen itsensä kautta!

VAPAUS

Vain järjestyneenä voi työväenluokka voittaa!

No. 130 — 1923. Tiistaina, lokakuun 30 p. — Tue. Oct. 30. VII Vuosikerta - Vol. VII

Porvarien kunnia kaipaa taasen paikkailemista

Peterboro, Ont. — Täällä syysistunnossa olevan lautakuntaoikeuden suurlautakunta vahvisti Bernard Markson nimistä miestä vastaan nostetun kanteen valheellisten uutisten julkaisemisesta, jotka voivat vaten jalkaisemisesta, jotka voivat vahingoittaa yleistä hyvää.

Juttu Marksonin vastaan nostettiin «Workerin» helmikuun 15 p. 1923 numerossa «B. M.» allekirjoituksella julaistun kirjeen johdosta, jossa kirjeessä olleita lausuntoja, mitkä koskivat työläisten palkkoja ja työsuhtetia Peterborossa, syyttäjät väittävät valheellisiksi ja vahingollisiksi.

Urkkijat Moskovan postin kimpussa

Helsinki. — Kun höyrylaiva Astraea saapui Turkuun, ilmoitti muuan laivan mukana Käpenhaminasta Turkuun matkustanut tanskalainen, että häneltä oli laivalla kadonnut osa postista. Kadonnut posti oli matkalla Moskovaan. Etsivä poliisi ryhtyi asiaa tutkimaan sillä seurauksella, että paketti, jossa posti oli ollut, löydettiin avattuna laivan kannelta muutamien tynnyrien välistä. Tutkinnossa on myöskin käynyt selville, että laivalla oli ollut mukana muuan ulkomaalainen urkkija. Nähtävästi oli posti joutunut urkkijan käsiin ja tämä oli siihen tutustunut sekä sitten heittänyt sen kannelle. Toistaiseksi ei ole tietoa siitä, puuttuuko nyt löydetystä paketista mitään siitä, mitä siinä on ollut, sillä etsivällä poliisilla ei ollut luetteloa sen sisällyksestä ja kyseessäoleva kuriiripostin Moskovaan viejä, hra Martensen jatkoi matkaansa Moskovaan jo edellisenä päivänä. Paketti on toimitettu asianomaiseen konsulaattiin.

Suomen ja Venäjän välinen kauppa

Rajajoen tullikamarin ilmoituksen mukaan tuotiin Venäjältä Suomeen syyskuun kuluessa tavaraa 1,892,491 markan arvosta. Tuonti käsitti ruista, kauraa, leseitä ja öljykakkuja. Vienti Venäjälle nousi samaan aikaan 9,258,213 markkaan 65 penniin. Suurimman osan viennistä muodostivat sanomalehtipaperi, selluloosa, lunkarullat, painopaperi ja puumassa.

Pouta vaikeuttaa Ukrainassa syyskylvöjä

Harkovista ilmoitetaan Ekon. Shisnille, että jatkuvan poudan ja tavattoman helteen vuoksi, jollaista Ukrainassa ei ole ollut 30 vuoteen, ovat peltotyöt surullisessa tilassa, kun kylvöjä ei voida tehdä. Pelätään syyskylvöjen monessa paikassa Ukrainaa jäävän tekemättä.

Lapsi kuollut myrkkyyn

London, Ont. — Nieltyään useita myrkyllisiä pillereitä, jotka hän sai käsiinsä akkunalla olleesta pullosta kotonaan, F. Vousdenin 11 kuukauden ikäinen poika Frederick kuoli tunnin kuluttua.

Tärkeitä löytöjä

Victoria, B. C. — Yhdysvaltalaiseen tiedemiesseuraan kuuluva Frederick Morris, joka on saapunut tänne paluumatkallaan Mongoliasta, on kertonut seurueen tekemistä tärkeistä löydöistä lähellä Altai vuoria. Muun muassa on löydetty kokonainen dinosauruksen luuranko ja kymmeniä muita varhaisimpien kausien eläinten luurankoja, jotka löydöt tulevat tiedemaailmassa olemaan mitä suurimmasta arvosta. Morriksen seurueen löytämä dinosaurus muodostaa renkaan sarvellisten ja sarvettomien eläinhirviöiden välillä, joita on ollut maapallolla varhaisina aikoina.

Ranskan ammattijärjestö kieltäytyy yhteistoiminnasta

Berliini. — Ranskan sosialistisen ammattiliiton toimeenpaneva valiokunta on hylännyt ehdotuksen yhteisrintaman muodostamisesta kommunistien kanssa sekä yksimielisesti hyväksynyt vaatimuksen neuvotteluihin ryhtymisestä viipymättä passiivisen vastarinnan lopettamista koskevassa kysymyksessä.

Huikeata keinottelua hiilellä

Washington. — Hiilen tukkukauppiaat ovat viimeisten vuosien ajalla kiskoneet hiilestä yli kaksi sataa prosenttia suurempia voittoja kuin ennen sotaa, ilmotti Yhdysvaltain hiili-komissioni täällä, samalla kun hiilen jälleenmyyjät ovat hintojen kohoamisesta huolimatta kiskoneet «vähemmän». Komissionin tekemät hiilen jakoa koskevat tutkimukset johtivat siihen, että se esitti presidentti Coolidgelle ja kongressille, että liittohallitukselle tulisi antaa oikeus säännöstellä polttoaineiden jakamista niinä aikoina kun maata uhkaa polttoaineiden puute, mutta hiilen jälleenmyynnin säännöstelyä eivät he katso tarpeelliseksi toimittaa muuta kuin paikallisessa mittakaavassa. Vaikka komissioni lopetti työnsä jo syysk. 22 päivä niin komissionin raportti tuli julkisuuteen kokonaisuudessaan vasta viime viikon alussa.

Mustapaitojen päämies kerskuu

Turin. — Italian pääministeri Mussolini kävi täällä vihkimässä pronssipatsaan, joka oli pystytetty Turinissa tapahtuneissa taisteluissa kaatuneiden fascistien muistolle. Tilaisuudessa piti Mussolini hurjan puheen, jossa hän m.m. lausui seuraavaa.

«Italia on perustanut sielunsa ja ruumiinsa uudelle kansalliselle kurille. Kirotut olkoot ne, jotka pyrkivät murtamaan tämän kurin ja jotka koettavat pahentaa kansan mieltä.

Sellaisia ihmisiä me tulemme kohtelemaan hellittämättömällä ankaruudella. Me emme jätä heitä rauhaan. Älkööń kukaan kuvitelko, että minun aamutakkini alla ei olisi musta paita. Meidän armeijamme marssia ei voida pysäyttää.

Myöhemmin Mussolini pani esikuntineen toimeen mustapaitaisten joukkojensa katsastuksen. Kulkueen kesti kulkea kaksi tuntia katsastuslavan ohitse.

Tshekkoslovakilaisilla ikävä Saksassa

Lontoo. — Sata tuhatta Saksassa asuvaa tsekko-slovakialaista on lähettänyt kotimaansa hallitukselle anomuksen, jossa he pyytävät Tsekko-Slovakian hallitukselta apua muuttaakseen kotimaahansa Saksasta, kerrotaan Central Newsille Praagista saapuneessa tiedossa.

Hallituksen Praagissa ilmotetaan valmistuvan kuljettamaan alamaisensa pois Saksasta ja sijoittamaan heidät väliaikaisesti kaupungin lähellä sijaitsevaan entiseen vankileiriin. Melkoista viivytystä heidän siirtymiselleen odotetaan tapahtuvan sen takia, että saksalaiset vaativat kaikilta maasta lähteviltä asianmukaiset passit.

MIKSI HL. «LENIN» KARKOTETTIIN JAPANISTA.

Moskovan lehdissä julkaistusta Japanin hallituksen vastauksesta venäläisen hl. «Leninin» karkattamista koskevassa kysymyksessä ilmenee, että laivan saavuttua Jokoneehamaan ilmoittivat venäläiset itse suorittavansa laivassa olleiden lahjojen jaon Japanin työläisille. Kun venäläiset sitä paitsi pitivät puheita, joilla he aiheuttivat levottomuutta japanilaisten keskuudessa, antoi sataman päällikkö laivalle määräyksen poistua satamasta.

Stresemann katkerana Ranskalle

Berlin. — Saksan kansleri Stresemann täällä pitämässään puheessaan arvosteli ankarasti Versaillesin rauhansopimusta ja Ranskan kiristyspolitiikkaa Saksan nähden. Kansleri huomautti, että Versaillesin sopimus ei ole mikään rauhansopimus ja Ranskan tarkotuksena ei ole mikään muu kuin Saksan murskaaminen. Samalla puhuja vakuutti, että hän ei ainakaan tule koskaan luovuttamaan Reininmaata vihollisille.

Kansleri torjui ne syytökset, että Saksa olisi yksin ollut syypää maailmansotaan. Hän myöskin huomautti, että Saksa on esittänyt jos jonkinlaisia sovintoehtoja Ranskalle, mutta mikään ei kelpaa. Ranska haluaa kaikilla keinoilla syöstä Saksan perikatoon.

Canadalaisten siirtyminen Yhdysvaltoihin kasvanut

Ottawa. — Siirtyminen Canadasta Yhdysvaltoihin yhä kasvaa huolimatta canadalaisten yrityksistä estää sitä. Canadalaiset hallitusherrat ovat koettaneet uskotella, että siirtyminen Canadasta Yhdysvaltoihin on vähentynyt, mutta Washingtonista saapuneet tilastotiedot osottavat aivan päinvastaista. Tästä syyttävät nyt hallituksen leipäpaikoilta pois joutuneet politiikot nykyistä hallitusta. Tilastotoimiston julkaisemien tilastojen mukaan siirtyi Yhdysvaltoihin viimeisen kolmen vuoden aikana canadalaisia seuraavasti: v. 1921 52,929; v. 1922 62,289 ja v. 1923 ensimäisen kahdeksan kuukauden kuluessa 110,920.

Väitetään, että syy canadalaisten Yhdysvaltoihin siirtymisen lisääntymisessä on nykyisen hallituksen politiikassa, koettavat he todistaa sillä, että vanhan hallituksen aikana v. 1921 Yhdysvaltoihin siirtyi vain 52,929 henkilöä ja tämän vuoden ensimäisen kahdeksan kuukauden aikana 110,920, joka voi vuoden loppuun mennessä kohota 166,380. Kuluvan vuoden huhti-, touko-, kesä- ja heinäkuun ajalla siirtyi Canadasta Yhdysvaltoihin kaikkiaan 70,164 henkilöä ja Canadaan saapui samalla ajalla Yhdysvalloista kaikkiaan 54,912 siirtolaista.

Merimiehet tapelleet Antverpenissä

Antverpen, Belgia. — Yhdysvaltalaisen risteilijä Pittsburgin miehistöön kuuluvien ja brittiläisen kauppalaiva Melitan miehistöön kuuluvien miesten välillä tällä tapahtuneessa kahakassa sai yksi brittiläinen merimies surmansa puukonpistosta, joka osui hänen sydämeensä. Risteilijä Pittsburgin miehistö väittää, että brittiläiset merimiehet hyökkäsivät heidän kimppuunsa ja he ainoastaan tappelivat itsepuolustuksekseen. Yksi risteilijä Pittsburgin miehistöön kuuluvista miehistä vangittiin ja jätettiin Pittsburgin kapteenin huostaan.

Erikoinen vaihtoraha Skandinaviaa varten

Tukholma. — Hallitus on hyväksynyt Norjan lähettämän kutsun kolmen pohjoismaan väliseen konferenssiin, jossa neuvotellaan yhteisen vaihtorahan lyömisestä, joka laitettaisiin olemaan liikkeessä ainoastaan asianomaisissa maissa.

KUIVUUDEN HAITAT SYYSKYLVÖILLE.

Tsaritsynista lennätetään, että tilastotoimiston tietojen mukaan ovat syyskylvöt itäneet ainoastaan Hoperskin ja Ustmedwetskin piireissä. Muissa kihlakunnissa eivät kylvöt, paikoittain tapahtuneesta kahkertaisesta kylvöstä huolimatta ole kuivuuden takia itäneet.

Valkoiset jahtaajat työssään

Suomen viranomaiset ammatikseen nuuskimassa ammattijärjestöjen toimintaa.

Suomesta viimeksi tulleet uutiset kertovat, että Helsingin poliisimestari oli kutsunut Helsingin puuseppien ammattiyhdistyksen puheenjoht. G. Vuorisen ja siht. L. Salosen luokseen poliisikamariin. Poliisimestari tiedusteli heiltä, missä määrin mainittu ammattiyhdistys on kommunistinen järjestö, ja miten yhdistys on suhtautunut kommunistiseen eli sosialistiseen työväen puolueeseen jäsenmaksujen ja muiden seikkojen suhteen. Vuorinen antoi poliisimestarille ammattiyhdistyksen ja Puutyöntekijäin liiton säännöt ja selitti, että ammattiyhdistyksen jäsenillä on henkilökohtainen vapaa oikeus liittyä jompaankumpaan työväenpuolueeseen ja että jäseniä on kuulunut sekä sosialidemokraattiseen että sosialistiseen (kommunistiseen) työväenpuolueeseen, ja että ammattiyhdistyksen jäsenkirjaan ei merkitä puoluejäsenmaksuja vaan eri jäsenkorttiin. Mitä tulee rahojen lähettämiseen sosialistisen työväenpuolueen kassaan, ilmoitettiin, että osaston jäsenmaksujen kantajat olivat puolueen rahastosta saapuneen pyynnön perusteella kantaneet myöskin sille sen jäseniltä tulevia jäsenmaksuja, 12 markkaa hengeltä vuosittain, jotka rahat he olivat lähettäneet työväenpuolueen rahastolle. Näitä jäsenmaksuja oli kannettu yksinomaan niiltä osaston jäseniltä, joilla oli puolueen jäsenkirja. Tällaisia henkilöitä on osastossa kaikkiaan noin viides osa osaston koko jäsenmäärästä. Jo viime elokuussa oli kuitenkin luovuttu tästä menettelytavasta, jonka jälkeen puolue on itse saanut kantaa jäsenmaksut niiltä osaston jäseniltä, jotka siihen kuuluvat. Vielä tiedusteli poliisimestari, mikä on n.s. «kolmiliitto», johon V. selitti, että se on työläisten yhtymä, johon kolme eri entistä ammatillista liittoa on yhtynyt yhdeksi liitoksi. Tähän päättyi tiedustelu.

Ammattijärjestön vastaista toimintaa mukaan koskevaan Hels. San. tiedusteluun on poliisimestari Honkanen huomauttanut, että mikäli toimitetuista kuulusteluista ja tutkimuksista on käynyt ilmi, ajavat ainakin useimmat Helsingin ammattiyhdistykset puhtaasti ammatillisia tarkoituksiaan, jonka vuoksi ei hänellä ole mitään syytä sekaantua niiden toimintaan. Tutkimuksia kuitenkin jatketaan edelleen.

Mikäli Hels. San. on ilmoitettu ei sisäministeriö tule antamaan mitään uusia ammattiyhdistysten järjestöjen toimintaa koskevia ohjeita, vaan saavat maaherrat antaa täydentäviä ohjauksia sisäministeriön asiassa aikaisemmin julkaiseman kiertokirjeen perusteella. Useimmissa lääneissä maaherrat ovatkin jo näin menetelleet. Vaikkakaan heidän antamansa määräykset eivät joka kohdassa ole aivan samanlaisia, ovat kaikki kuitenkin yhtäpitäviä siinä, että puhtaasti ammatilliset järjestöt saavat toimia, kun taas sellaiset järjestöt, jotka ovat yhteydessä kommunistisen järjestön kanssa, toistaiseksi lopetetaan, kunnes tuomio kommunistien valtiopetosjutusta on julkaistu.

Bulgarian sotaväline tuhoutunut

Sofia. — Bulgarian «sotailmalaivasto» tuhoutui kokonaan onnettomuudessa mikä tapahtui lähellä tätä kaupunkia sijaitsevalla ilmailukentällä, jolloin ainoa Bulgarialle Neuillyn sopimuksen solmiamisen jälkeen jäänyt sotilaslentokone tuhoutui. Kaksi lentokoneessa olleista upseereista sai surmansa.

Yhdysvallatkin neuvottelemaan sotakorvauksista

Washington. — Englannin hallituksen tiedusteluun lähettämässään vastauksessaan Yhdysvaltain valtiosihteeri Hughes on hallituksen puolesta ilmottanut, että Yhdysvallat on halukas ottamaan osaa liittomaiden yhteiseen taloudelliseen konferenssiin, jossa tullaan neuvottelemaan Saksan maksukykyisyydestä sotakorvaustensa suorittamiseen sekä myöskin keinoista näiden sotakorvausten perimiseksi. Yhdysvallat on valmis ottamaan osaa konferenssiin ymmärryksellä, että kaikki muutkin vallat, joita Saksan sotakorvauskysymys koskee, tulevat olemaan mukana neuvotteluissa. Jos esimerkiksi Ranska kieltäytyy tulemasta konferenssiin, tulee Yhdysvaltain hallitus lähemmin päättämään tulevista toimenpiteistään.

Canadalainen ammattiunioitten Valistusliitto kokouksessa

Edmonton, Alta. — 44 edustajaa edustaen kaupunkien unioita, suurten kaivoskämppien ja metsäkämppien työläisiä, pitivät täällä Ammattiunioitten Valistusliiton canadalaisen läntisen piirin kokouksen. Ensi kerran oli puutavaratyöläisten unio voimakkaasti edustettuna.

Tim Buck, Ammattiunioitten Valistusliiton canadalainen sihteeri, selosti liiton toimintaa Canadassa viime vuoden ajalla, kuvaten miten liiton toiminta unioitten yhteenliittämiseksi on saanut vaikutuksellisen tilan Canadan unionistisessa liikkeessä.

Konventioni päätti voimaperäistyttää järjestymättömien työläisten järjestämistä ja voimistuttaa Canadan Työväenpuoluetta sekä yhtenäistyttää unioitten yhteenliittämispropagandan.

Katuvaunupilettien väärentäjälle kaksi vuotta vankeutta

Hamilton. — Tuomari Evans on tuominnut Waltonin ja Beckersonin oman tunnustuksensa perusteella katuvaunupilettien väärennyksestä kahden vuoden vankeuteen Burwashin vankisiirtolaan.

Luoton myöntäminen työläisille

Moskova. — Kuluttajayhtiöiden Moskovan liitto on ryhtynyt tekemään sopimuksia luoton myöntämisestä työläisille välttämättömyystarpeiden ostoon. Ensi sijassa annetaan luottoa 10,000 työläiselle, jotka kuuluvat etupäässä teollisuustyöväkeen. Toisten työläisluokkain luotonsaanti riippuu siitä, missä määrin saadaan pankeista varoja.

Jugoslavia ajaa ulkomaalaiset maasta

Belgrad. — Jugoslavian kauppaministeri on antanut julistuksen, jossa määrätään kaikki ulkomaalaiset liikemiehet ja työläiset poistumaan maasta heti. Amerikalaisille ja ystävällisissä suhteissa olevien maiden kansalaisille on annettu korkeintaan neljä viikkoa aikaa maasta poistumiseksi.

Paperimylly pannaan uudelleen käyntiin

Port Arthur, Ont. — Virallisten tietojen mukaan tullaan työt Nipigonin paperimyllyllä alkamaan jouluk. 1 p. Mylly on seisonut parin vuoden ajan sen omistajia kohdanneen käyttövarojen puutteen johdosta, mutta nyt ilmotetaan täällä, että montreallilaiset rahamiehet ovat ostaneet myllyn ja panevat sen käyntiin.

Venäjältä kirjoja New Yorkin yleiseen kirjastoon

Moskova. — New Yorkin yleisen kirjaston johtaja on tehnyt kansanvalistuskomisaari Lunatsharskille esityksen keskinäisten suhteiden järjestämisestä Amerikan ja Venäjän välillä, pyytäen samalla lupaa valtuutettujen lähettämiseen Venäjälle ostamaan kirjoja ja kokoelmia kirjastoa varten sekä järjestämään keskinäisiä suhteita kirjastoalalla.

Dollari paisuu Ruotsissa

Tukholma. — Huomattavan piirteenä Tukholman pörssin toiminnassa viimeisen viikon aikana on ollut dollarin arvon säännöllinen nousu. Tilanne on saattanut sanomalehdet hyvin huolestuneiksi ja muutamat lehdet kehottavat Ruotsin pankkia, joka viime viikolla menetti 5,000,000 kruunua ($1,250,000) pysytelläkseen dollarin rinnalla, kohottamaan kurssia. Toiset lehdistä huomauttavat, että pankilla on yli 200,000,000 kruunun vararahasto ulkomaista rahaa.

Valtiopankin johtaja hra Noll, sanoo dollarin arvon äkkipikaisen kohoamisen olevan ohimenevää eikä pysyväistä, mutta jos nousu jatkuu täytyy kurssia kohottaa ja sitten voidaan dollarilainan ottamista Amerikasta myöskin alkaa painostamaan.

Kuoleman kauhuja Berliinissä

Berliini. — Yksi harvinaisemmista kuolemantapauksista tuli päivän valoon kun poliisit saivat loppuunsuoritettua tutkimuksen yhdentoista läkkään miehen ja naisen katoamisesta Ober Rennersdoffissa, lähellä Breslauta sijaitsevassa kylässä. Tätä kylää oli elintarvepula kohdannut erikoisen ankarana, mutta vanhukset, joiden tiettiin olevan aivan huutavassa puutteessa, kulkivat kuitenkin kaduilla joka päivä kunnes he noin kymmenen päivää sitten katosivat eikä heitä enään sen jälkeen kukaan nähnyt.

Muutama päivä sitten huomattiin heidän kotinsa olevan lukittuina ja heidän naapurinsa alkoivat käydä levottomiksi tämän salaperäisen katoamisen takia. Poliisit eivät kuitenkaan menneet taloihin ennenkuin kymmenen päivää jälkeen heidän katoamisensa, jolloin he löysivät kaikki yksitoista vanhusta kuolleina vuoteillaan.

Canadalaiset saaneet Nobelin palkinnon

Tukholma. — Karolinska Institutin opettajain neuvosto on tehnyt päätöksen tämän vuoden Nobelin kemian palkinnon luovuttamisesta kahdelle canadalaiselle tiedemiehelle, tri F. G. Bantingille a tri J. J. R. MacLeodille Toronton yliopistosta. Palkinto on annettu insulin nimisen aineen keksimisestä. Palkinto on 40,000 dollaria ja mikäli kerrotaan, on palkinto jaettu annettu mainituille miehille yhteisesti, sillä insulinin keksintö on heidän yhteistä ansiotaan.

Tämä on ensimäinen kerta kun kukaan canadalainen on päässyt osalliseksi Nobelin palkinnosta.

Morfiinin tuonti lisääntynyt

Ottawa. — Morfiinin, puuteroidun opiumin ja «codeinen» tuonti Canadaan lisääntyi viimeisen kahdentoista kuukauden aikana, samalla kuin kokainin ja raa'an opiumin tuonti väheni huomattavasti.

Raakaa opiumia tuotiin maahan viimeisen kahdentoista kuukauden aikana 1,150 paunaa, verrattuna 1,230 paunaan edellisen vuoden ajalla. Kokainia tuotiin samalla ajalla 1,762 paunaa, verrattuna 3,833 paunaan edellisen kahdentoista kuukauden ajalla. Morfiinia tuotiin sitä vastoin 11,069 paunaa, verrattuna 9,232 paunaan edellisen vuoden ajalla.

Hiilimainarien palkkavaatimus neuvoteltavaksi

Sydney. — Nova Scotian hiilenkaivajain järjestön väliaikaisille virkailijoille on saapunut virallinen ilmotus Dominion hiiliyhtiön virastosta, että mainittu yhtiö on valmis neuvottelemaan union edustajain kanssa uuden palkka- ja työsopimuksen ehdoista. Yhtiön virkailijat eivät ole lähemmin ilmottaneet milloin he haluaisivat neuvottelun tapahtuvan, mutta otaksuttavasti he suostuvat union virkailijain tekemään ehdotukseen neuvottelujen alkamisesta jo tämän kuun lopulla.

Valtakamppailu Portugalissa

Lissabon. — Monarkistien toimesta on Portugalissa alettu puuhata kahdeksan vuoden ikäisen Don Duarten asettamista valtaistuimelle ja liikkeen ilmotetaan voittavan alaa nopeasti.

Presidentti Gomes ei ole saanut ketään muodostamaan uutta kabinettia ja hän valmistelee parhaillaan parlamentin hajottamista ja uusien vaalien toimittamista. Maa on poliittisessa kaaostilassa.

Siinä tapauksessa, että monarkistinen liike uhkaa käydä ylivoimaiseksi aikoo presidentti kukistaa hallituksen sotilasdiktatuurin avulla.

Kuuluisa sähkövelho kuollut

Schnectady. — Maailman kuuluisa sähkötaituri Charles Steinmetz kuoli äkkiä täällä. Hän teki vastikään kuusi viikkoa kestävän luentomatkan lännelle, josta hän palasi uupuneena kotiinsa. Hänen kuolemansa oli aivan odottamaton.

Steinmetz hämmätytti maailmaa muutama vuosi sitten keksimällään keinotekoisella salamalla. Hän oli syntyisin Saksasta.

Kuusi miljoonaa ratapölkkyä

Montreal. — Canadian Pacific rautatie tulee tarvitsemaan 6,000,000 ratapölkkyä 20,000 mailia käsittävien ratojensa kunnossa pitämiseen seuraavan vuoden aikana.

Yhtiö tekee paraikaa kontrahteja ratapölkkyjen hankkimiseksi. Yhtiön yleisen asioitsijan Walkiaten arvioiden mukaan pölkyt tulevat maksamaan yhteensä noin neljä miljoonaa dollaria.

Arkangeliin bakteriologinen laitos.

Moskova. — Arkangeliin perustetaan prof. Timirjasevin nimeä kantava kemiallis-bakteriologinen laitos.

Viinaliike suuri

St. Chatharines. — Kaksi sataa neljätoista tonnia väkijuomia kuljetettiin Wellandin kanaalin läpi syyskuun ajalla, kerrotaan täällä julkaistussa kanaalin raportissa. Tämä osottaa 111 tonnin lisäystä edelliseen kuukauteen verraten ja 363 tonnin lisäystä edelliseen purjehduskauteen verrattuna. Suurimman osan näistä väkijuomista pitäisi mennä Mexikoon, mutta miehet, jotka väittävät tietävänsä asiasta jotain, sanovat ettei väkijuomat koskaan saavu kanaalin toisessa päässä olevaan asemapaikkaan Port Colborneen, vaan ne siirretään laivoista kanaalin varrella odottaviin autoihin.

Tähän mennessä nousee tällä purjehduskaudella kanaalin läpi purjehtineitten alusten yhteinen tonnimäärä 2,851,628, ollen 302,820 suurempi vastaavaa aikaa viime purjehduskaudella. Syyskuun ajalla kulki kanaalin alas ja ylös kaikkiaan 714 alusta, canadalaisten omistamia höyryaluksia oli 590, canadalaisten omistamia purjealuksia 27, yhdysvaltalaisten omistamia höyryaluksia 78 ja yhdysvaltalaisten omistamia purjealuksia 19.

VAPAUS
Canadan suomalaisen työväestön äänenkannattaja, ilmestyy Sudburyssa, Ont., joka tiistai, torstai ja lauantai.

VAPAUS
(Liberty)
The only organ of Finnish Workers in Canada. Published in Sudbury, Ont., every Tuesday, Thursday and Saturday.

Advertising rates 40c per col. inch. Minimum charge for single insertion 75c. Discount on standing advertisement. The Vapaus is the best advertising medium among the Finnish People in Canada.

Vapauden konttori ja toimitus on: Liberty Building Lorne St., Puhelin 1038. Postiosote: Box 69, Sudbury, Ont.

TILAUSHINNAT:
Canadaan yksi vk. $4.00, puoli vk. $2.25, kolme kk. $1.50 ja yksi kk. 75c.
Yhdysvaltoihin ja Suomeen, yksi vk. $5.50, puoli vk. $3.00 ja kolme kk. $1.75.
Tilauksia, joita ei seuraa raha, ei tulla lähettämään, paitsi asiamiesten joilla on takaukset.

Ilmotushinta kerran julaistuista ilmotuksista 40c palstatuumalta. Suurista ilmotuksista sekä ilmotuksista, joiden tekstiä ei joka kerta muuteta, annetaan tuntuva alennus. Kuoloilmotukset $2.00 kerta ja 50c lisää jokaiselta muistovärsyltä. Nimenmuutosilmotukset 50c kerta, $1.00 kolme kertaa. Avioeroilmotukset $2.00 kerta, $3.00 kaksi kertaa. Syntymäilmotukset $1.00 kerta. Halutaan-tieto- ja osoteilmotukset 50c kerta, $1.00 kolme kertaa. — Tilapäisilmotuksista pitää raha seurata mukana.

Tiistain lehteen aijotut ilmotukset pitää olla konttorissa lauantaina; torstain lehteen tiistaina ja lauantain lehteen torstaina kello 3.

Jos ette milloin tahansa saa vastausta ensimäiseen kirjeeseenne, kirjoittakaa uudelleen liikkeenhoitajan persoonallisella nimellä.
J. V. KANNASTO, Liikkeenhoitaja.

Registered at the Post Office Department, Ottawa, as second class matter.

Yrjö Mäkelin

Yrjö Mäkelin on kuollut. Riistoporvaristo kärvensi hänet hengiltä hiljaisella tulella. Hiiltyneet jätteet on hänen silmäteränsä, köyhälistö, haudannut. Oulun hautausmaan petäjäin alla lepää yksi maan kaikkein suurimmista persoonallisuuksista — ei jumalan armosta vaan omasta tahdostaan. Mäkelin oli jokaiselta sollultaan omain ponnistustensa ja oman väsymättömän uurautensa tulos — voimaihminen, niin, tekisipä mieli sanoa: yli-ihminen, ellei hän olisi pannut luottamustaan työtätekevään joukkoon.

Sanomalehdistä saadaan tietää mitä hän on tehnyt ja saanut aikaan 25-vuotisena julkisena taistelukautenaan. Tiedetään tarkkaan mainita vuosiluvut milloin hän istui valtiopäivillä ja niiden valiokunnissa, milloin kirjoitti minkin poliittisen kirjatuotteen — lestin äärestä lähtenyt suomenkielenkäyttäjä kuin ei kukaan —, milloin hän puhui suunsa puhtaaksi Obolenskille, milloin hän istui vankilassa tsaarin loukkaamisesta, milloin suuren isänmaansa hirmuvaltiaiden väheksymisestä, milloin hänet tuomittiin kuolemaan, jne., jne.

Allekirjoittanut ei näistä vuosiluvuista ole selvillä. Allekirjoittanutta kiinnitti toverivainaja enemmän yksityisihmisenä. Hän oli näiden rivien kirjottajan lähin ystävä eräinä ajanjaksoina. Allekirjoittanut oli aluksi saanut suorastaan taistella hänen ystävyydestään. Pikkutekijäin ei ole helppo päästä suurmiesten erikoissuosioon. Mutta onnistuin kuitenkin. Kuljin vuosikausin hänen varjonaan ja sain seurata hänen ponnistuksiaan ja koettelmuksiaan hiljaisuudessa. Suuri maailma näki vain mitä hän kirjotti ja mitä hän puhui, mutta ei tiennyt mistä murheista, mistä vastoinkäymisistä, mistä henkisistä taisteluista hän ammensi luovat voimansa. Sillä ei joukkojen kärsimykset ja kurjuus yksin riitä tekemään kärsivän ihmiskunnan esitaistelijaa. Mukana täytyy olla myös oman murheen taustá.

Ja Mäkelinin sielunkärsimykset, jotka jalostivat ja terästivät hänet siksi mikä hän oli, olivat suuret ja moninaiset. Hänen ympäristönsä, vieläpä lähin proletaarinen ympäristönsä, tuotti hänelle monia haikeita hetkiä. Tämä johtui suureksi osaksi hänen luonteestaan, joka oli äärettömän hyväuskoinen ja suorastaan lapsellisen aurinkoinen kaikkea kohtaan, mikä oli proletaarista, kärsivää ihmiskuntaa. Mutta hyväuskoisuus on jotakin, mille on kaikkein vähimmän tilaa maailmassa mutta joka siltä on näihin asti ollut proletaarisia päähyveitä tai heikkouksia. Eiväthän antaneet olosuhteet mitään tukea hyväuskoisuudelle. Kaikkihan oli surkeata, kieroa, matalaa ja kurjaa. Mutta hän näki kaiken oman sammumattoman uskonsa valohohteessa. Siksi saattoi hän helposti joutua suunniltaan, jos joku, mutta varsinkin hänen lähin ympäristönsä uskalsi epäillä ja asettaa kyseenalaiseksi jotakin mitä hän piti selvänä kuin päivä. Useimmiten lausuttiin epäilys parhaassa ystävyydessä: ei riittänyt, että hän marssitti horjumattomien totuuksien norsut areenalle — riistojärjestelmä kaivoi niille sudenkuopan. Riistojärjestelmä ja riistäjät välittivät vähät totuudesta ja oikeudesta muulloin paitsi milloin ne tuottivat voittoa. Luokkataistelu oli voimakysymys. «Totuus» ja «oikeus» olivat vain vaakunoita ja nimikilpiä, joilla saattoi reklameerata aatettaan kuka tahansa. Ei ollut kysymys oikeasta eikä väärästä, vaan siitä, kellä oli voimaa sanella tahtonsa laiksi. Ei riittänyt enemmistökään, jotta totuuden ja oikeuden voitto olisi ollut taattu. Riitti yksinkertaisesti vain voittamaton voima.

Mutta Mäkelin kallisti tuskin koskaan korvaansa tämänsuuntaisille mietteille. Hän oli siksi aivan liian varma «oikeuden voitosta». Hän oli huimaava idealisti — suurien uskonmarttyyrien väärentämätön jälkeläinen. Siksi tuottivat epäilijät hänelle suurta haikeutta, puhumattakaan nyt halpahintaisista neropateista, joita oli hyvinkin huomattavassa asemassa köyhälistöliikkeessä, ja jotka niin perin hyvin tiesivät, että raa'an voiman oli kaikesta päättäen lopuksi ratkaistava kaiken, jotka tiesivät tarkkaan määritellä aseellisen yhteentörmäyksen, mutta jotka eivät koskaan aavistaneetkaan, että heidän itsensä olisi työväenluokan luottamusmiehinä ollut otava siinä mukana. Näiden kanssa oli hän pitkiä ajanjaksoja ankarassa sanakähmässä. Mutta kun tuli luokan kohtalonhetki, kun näyttäytyi, ettei oikeus ja totuus ilman käsikranaattia ja kuularuiskua ollut kopeekankaan arvoinen, ei enempää puolella kuin toisellakaan, ei Mäkelin pessyt suurena erehtymättömänä käsiään, kuten yksi ja toinen, joka oli tiennyt kaiken ennakolta prikulleen. Hän ei kantanut kalpaa mutta hän ei liioin hyljännyt luokkaansa sen vaaran hetkellä. Hänellä oli sillä hetkellä luokkansa totuus, joka ei ehkä tarkalleen vastannut hänen omaansa.

No. Tämä ei suinkaan ollut pahinta. Katkerinta hänelle oli varmaan taistelun jälkeen kokea, että oli todella kysymys siitä, mistä epäilijät olivat pitkin mattokaa huomauttaneet, että oli kysymys voimasta ja voiman käyttämisestä. Vieläpä toisella puolella julman eläimellisen voiman käyttämisestä. Sillä kun hän — aseeton idealisti — joutui sen karkeisiin kouriin, ei kenenkään mieleenkään juolahtanut hänen ikuisiin totuuksiin ja ihanteisiinsa, eiväthä ne estäneet häntä kokemasta kaikkia kauhuja mitä ihmislapsi voi maan päällä kestää. Niin, vieläpä enemmänkin, sillä väkivallan piinapenkkihan se teki lopun hänestä.

Ja yhtä paljon kuin hänelle tuotti huolta lähimmän ympäristönsä «penseys» ja vähäuskoisuus, yhtä paljon, niin, ja tietysti enemmänkin ärsytti häntä luonnollisesti vastustajien paksunahkaisuus ja kyynillinen «sokeus». Että hänen täytyi päivästä toiseen toitottaa porvarillisille kynänkitkuttajille alkeellisia totuuksia, selviöitä, joita jopa lapsenkin olisi pitänyt ymmärtää, ja kumota valheita, joita koulujakäyneet porvarislehtien toimittajat eivät edes kyenneet pukemaan laatuun käypään kieliasuun ja jotka sen vuoksi olivat paksuja ja muodottomia kuin niiden kaikkia ihanteita vailla olevat sepustelijatkin! Toden totta: yksistään se voiman tuhlaus, minkä toveri Mäkelin-vainaja käytti polemiikkeihin porvarilehtiä vastaan, olisi riittänyt useammankin keskimittaa olevan työväenlehden toimittajan elämäntyöksi. Mutta sittepä ponnistelikin hän suorastaan sairaloisella väsymättömyydellä, ja kuitenkaan ei hänen hermojaan pilannut etukädessä yleen palttinen uurastus, vaan arvattavasti päivästä toiseen ja vuodesta vuoteen jatkuvat kokemukset henkisestä kurjuudesta toisaalla, porvarien puolella, ja hänen oman ympäristönsä vähälentoisuus toisella. Hänellä ei ollut silmää hiljaiseen, joskohta uuraaseen näpertelyyn, ja sen vuoksi ei hän koskaan voinut luottaa, että työt tulivat kunnollisesti tehdyksi ilman häntä, minkä vuoksi ei hänellä mielestään koskaan ollut lupa levähtää eikä heittää kynää kourastaan.

Mutta jos hänen mieltään masennutti pitkin matkaa hänen mielestään käsittämättömät tai luvattoman pientä mittaa olevat toveriyksilöt toiselta ja koko vastustajaluokan hirtehisyys toiselta puolen, oli hänellä aina yksi, johon hän pani kaiken isoovalle ja aatteellista intoa uhkuvalle sydämelleen täyden tyydytyksen, nimittäin työväenluokka, joka oli yhtä hyväuskoinen ja aurinkoinen kuin hän itsekin. Sen suuren sydämen tahdissa sykki hänenkin sydämensä, sen huoli ja murhe, sen haltio ja voitonvarmuus olivat hänenkin. Se kannusti häntä ja hän kannusti sitä. He olivat yhtä. Hän tunsi tehtaitten köyhäinkortteleista ja työpajasta, ja hänen juurensa olivat ilman muuta syvällä köyhäinkorttelien ja työpajain maaperässä. Niitä ei tarvinnut istuttaa sinne, kuten muista luokista työväenliikkeeseen yhtyneiden toverien. Sen vuoksi oli hän väärentämättömän proletaarinen kaikessa, niin suuruudessaan kuin heikkoudessaan. Mutta hän oli tämän kirjoittajan mielestä aina enemmän runoilija ja tietäjä kuin käytännöllisen politiikan käytännönmiehen, vaan suurten näkemysten ja haltion henki. Ja niin on uuraiden ja uskollisten näpertäjäin tehtävänä vaivalla ja tuskalla rakentaa kulmakiville, joita hän pystytti.

K. K.

Vancouverissa taistellaan uniosta

Vancouverissa paraikaa käynnissä oleva satamatyöläisten lakkotaistelu on muodostunut taisteluksi satamatyöläisten union olemassaolosta. Tämä lakko työläisten puolelta alettiin palkankorotusvaatimuksella, johon laivayhtiöiden liitto taholta on vastattu, että työnantajain asema ei muka salli myöntää satamatyöläisten vaatimaan viiden sentin palkankorotukseen tuntia kohti. Laivayhtiöiden esiintyminen kuitenkin osottaa, että niiden varsinaisena päämääränä on union murskaaminen. Tämä käy eittämättömästi ilmi Shipping Federationin antamasta julistuksesta, jossa sanotaan: «Meillä ei ole nyt tulevaisuudessakaan mitään tekemistä satamatyöläisten järjestön kanssa.» Tällä lausunnolla tähdätään avoimeen työpajaan.

Satamatyöläisten järjestön Vancouverin osasto on verrattain lyhyellä toiminta-ajallaan antanut laivayhtiöille ja sen uusia tuntuvia vastaan. Ennen union järjestämistä olivat työsuhteet Vancouverin satamilla kurjemmat ja palkat huonoimmat kuin muilla länen satamilla. Työpäivä oli rajaton, isännistö pakotti satamatyöläiset odottelemaan tuntikausia, niinpä niillä oli kuin päivällä, satamaan odottelevien työläisten puolesta, ja joista odotuksista ei maksettu palkkaa. Nämä olosuhteet ovat union vaikutuksesta paljon muuttuneet työläisille edulliseen suuntaan.

Vancouverin satamatyöläisten järjestö on muutenkin osottautunut valppaaksi taistelujärjestöksi, ollen valmis turvautumaan lakkoon milloin vaan asema on vaatinut. Tämän vuoksi ovat laivakapitalistit nyt ryhtyneet hävittämään koko satamatyöläisten järjestön.

Vilkaisuja

Nykyaikainen kirjallisuus roskaa, sanoo Maeterlinck

Paris. — «Nykyaikainen kirjallisuus haisee taivaaseen saakka. Kustantajain ja painotuotteiden julkaisijain mieletön kilpailu on pannut sulun luoville kyvyille, todellisten nerojen jumalainen tuli on sammutettu.»

Näin puhelee kuuluisa belgialainen runoilija Maurice Maeterlinck.

«Olen kirjoittanut viimeisen kirjani. Kynäni joutaa tästälähtien ruostumaan, minä en tule sitä ottamaan käteeni. Kirjoittaminen ei kannata sellaisille, jotka kieltäytyvät uhraamasta kykyjään räävittömyyden alttarille. Milloinkaan ennen ei maailman kirjallinen tuotanto ole ollut niin suuri kuin se on nykyään, mutta — ei myöskään niin perinjuurin arvoton ja mätä. Parhaimmin palkattuja kynämiehiä ovat sellaiset, jotka kirjoittavat suurinta roskaa, joiden tuotteet kelpaavat aistillisuusnautintoja etsivien joukkoen luettavaksi.»

Maeterlinck sanoo asettuvansa vaimoineen loppuiäkseen «Les beilles'in» huvilaansa, jossa he elävät kuin kukkaset kedolla, levossa ja rauhassa ja johon ei tule ainoallakaan sanomalehdellä tai nykyaikaisella painotuotteella olemaan sisälle pääsyä.

Kysymyksiä ja vastauksia

— Esparantokielen on keksinyt Ludovic Zamenhof niminen Puolan juutalainen, joka syntyi joulukuun 3 päivänä vuonna 1859 Bielovstokissa, Puolassa. Kaupungissa asuu pääasiassa neljää eri kansallisuutta, nimittäin puolalaisia, venäläisiä, saksalaisia ja juutalaisia ja kaupungin väestön kiellinen sekotus on nähtävästi ollut kannustamassa Zamenhofia yhteisen kielen keksimisessä. Ammatiltaan oli Zamenhof silmälääkäri.

* * *

— Maailman suurin järvi on Kaspian meri, ollen se pinta-alaltaan 438,690 neliökilometriä, eli noin yksi neljäsosa suurempi kuin koko Suomenmaa. Vaikka Kaspian meri onkin syvyytensä, aaltoliikkeittensä ja muiden ominaisuuksiensa puolesta meren kaltainen, voidaan sitä kuitenkin pitää järvenä.

* * *

— Pilvenpiirtäjäksi voi rakennusta amerikalaisten insinöörien määritelmän mukaan sanoa vasta sitten, kun rakennuksessa on vähintäin kuusitoista kerrosta. Toisissa maissa sanotaan matalampiakin rakennuksia jo pilvenpiirtäjiksi. Niinpä Pariisissa on juuri alettu rakentaa yhdeksäkerroksista rakennusta Rue Marronniersin varrelle, jota ranskalaiset tykkäävät kutsua pilvenpiirtäjäksi, tullen rakennuksesta «yksi Ranskan korkeimpia pilvenpiirtäjiä». Yhdeksäkerroksiset rakennukset sellaisessa amerikalaisessa pilvenpiirtäjäkaupungissa kuin New York näyttävät vielä mitättömiltä mökeiltä tavallisten pilvenpiirtäjäin rinnalla, lukuunottamattakaan sellaisia rakennuksia kuin esim. Woolworthin rakennus, jossa on 58 kerrosta ja sen lisäksi vielä maan alla useita kerroksia.

* * *

— Sikäli kun tiedemiehet ovat saaneet selville, on Jeesus pitänyt saarnansa Aramean kielellä. Aramean kieli, joka on seemiläisten kielten päämurre, oli käytännössä Palestiinassa siihen aikaan kun Jeesuksen sanotaan siellä eläneen, ja kaikki merkit viittaavat siihen, että Jeesus on pitänyt puheensa tällä kielellä. Sikäli kun kielentutkijat ovat saaneet selville, on aramean kieli ollut rumaa ja kaikin päin kehittymättömällä kannalla.

* * *

— Maailman kauneimmalle kielelle on liene mitään yleispätevää mittapuuta. Toiset pitävät italiankieltä verrattoman sointuisuutensa puolesta maailman kauneimpana. Toiset pyrkivät asettamaan ranskankielen etutilalle. Onpa niitäkin, jotka vaativat suomenkielelle oikeuksia maailman kauneimpana kielenä.

Uusia kysymyksiä

— Kuinka paljon on suomalaisia Amerikan mantereella ja koska ensimäiset suomalaiset tulivat tänne?

— Mistä saadaan radiumia, kuinka paljon sitä nykyään on ja minkä hintaista se on?

— Mitä kaupunkia kutsutaan «seitsemän kukkulan kaupungiksi?

— Kuinka paljon englantilaisilla kapitalisteilla on sijotuksia Canadan teollisuuslaitoksissa?

— Kuinka monta sanaa minuutissa on maailman suurin ennätys kirjotuskoneella?

Maailman kallein kirja

150 dollaria yhdestä raamatun lehdestä on liian korkea hinta Amerikassakin. Sen kuitenkin saa juuri nyt rikkailta amerikalaisilta, jotka eivät tiedä mihin rahansa panevat.

Täydellinen Gutenbergin raamattu sisältää 642 sivua. Yksi Gutenbergin raamatunlehden ostaja maksoi vanhasta Shakespearen teoksesta 100,000 dollaria ja Gutenbergin raamatusta, joka on painettu 1450, on maksettu 88,000 dollaria.

Mutta täydellisiä Gutenbergin raamatuita on niin harvassa, että eräs rikas museo on tarjonnut siitä miljoonan dollaria.

"Kaikkia tulee mun puukaani"

Englannin parlamentin alahuoneeseen on jätetty esitys, jota tahdotaan laiksi, jonka mukaan jokaisen tytön, joka on 16 vuotias eli nuorempi, tulee antaa hiuksensa riippua alas pitkin selkää joko hajallaan eli palmikoissa, eikä nutturassa. Jos sellainen tyttö tämän lain rikkoo kolme kertaa, joutuu hän kasvatuslaitokseen siksi kunnes on täyttänyt 16 vuotta.

Vaikeata lienee moisen lain tulla hyväksytyksi.

Amerikan löytäminen maksoi $7,250

Seilailtuaan satoja vuosia vanhoja kuninkaallisia lupakirjoja ja maksutodistuksia, ovat eräät tutkijat päässeet siihen tulokseen, että Amerikan löytäminen ei tullut maksamaan kuin korkeintaan $7,250.

Columbus sai palkkiokseen $320, molemmat Binzonit $130, ja tavalliset merimiehet $29. Muut löytöretkeen pakotetut jäivät ilman ja «kiittivät Jehovaa kun pääsivät ehein nahoin takasin».

Vartburgin linna suljettu

Wartburgin linna, jossa Martin Luther käänsi raamatun, on suljettu turisteilta varojen puutteessa. Vanhaan aikaan siinä asuivat Thuringin kreivit, jotka suojelivat suurta uskonpuhdistajaa silloin kun hän oli paavin pannassa. Täällä Luther käänsi raamatun. Siellä on vieläkin seinässä nähtävänä ne mustepilkut, jotka tulivat kun Luther heitti paholaista mustepulolla. Se paikka oli suosittu käyntipaikka matkustajille ja vahdit olivat aina valmiit näyttämään linnaa pienestä maksusta.

Oli perustettu seura nimeltä «Wartburgin ystävät», jotka pitivät huolen, ettei linna päässyt rappeutumaan. Nyt on sen toiminta lakkautettu ja linna on suljettu.

Uutinen

Eräänä päivänä saapui T. S. toimitukseen auranpitäjäläinen eukko ja selitti että varkaat ovat varastaneet häneltä kissankupin. Eukon ja toimittajan välillä sukeutui seuraava keskustelu:

— Vai vei varas! Mistä kisu nyt syöpi, kun varas otti kissankupin?

— Teefadist.

— Vai niin. — Veikö se muuta?

— Juu, kyll se vei. Se otti sörlisses kaks pari vai väen kalsongei kans.

— Alkää!

— Juu-u! Toren mä puhu! Pankas lehte vaa. Mä ole Auran Pitkäniityn kyläst Tökkälän torpast.

— Kyllä panemme.

Koeavioliitot vanhaan aikaan

Noin 500 vuotta ennen Kr. vanhat egyptiläiset ja käyttivät naimakontrahtia. Sellaisen kontrahdin on löytänyt prof. V. F. Petrie Lontoossa. Tämän kontrahdin mukaan mies maksoi vaimolle 4 dollaria ja nainen lupautui sen miehen vaimoksi. Jos mies halusi päästä eroon hänestä, tuli miehen maksaa sille naiselle 17 dollaria. Siis koko tuo koeavioliitto tuli miehelle maksamaan 21 dollaria, jolla ajalla hän tuli näkemään kumpi on parempi olla naimisissa eli naimatta.

Teollisuusunionismi

Kommunistit ammattiunioissa

Amerikan Työväenpuolueen toimeenpanevan komitean lausunto.

Amerikan Työväenpuolueen keskustoimeenpanevan komitean jäsen William F. Dunne eroitettiin American Federation of Laborin konventsionista koska hän on kommunisti — hänen poliittisten periaatteittensa vuoksi.

Tuomitessaan Venäjän neuvostohallitusta, mikä kuusi vuotta on käynyt taistelua elämästä ja kuolemasta sisällissotaa ja imperialismia vastaan, diktatuurista, käyttää Gompersin masiina vielä ankarampaa diktatuuria American Federation of Laborissa vaikka ei ole sellaisia syitäkään.

Dunne esitti rohkeasti periaatteensa konventsionissa ollen melkein yksin kolmen tai neljänsadan hyväpalkkaisen ammattiuniovirkailijan kesken selittäen:

«Niitten edut, joilla on valta tässä konventsionissa, eivät ole niitten miesten ja naisten edut, joita he ovat edustavinaan.»

Nämä sanat selittävät koko sen taistelun sisällön, mikä on nyt käynnissä tämän maan ammattiunioissa. American Federation of Laborin virkailijat Gompersista Lewisiin asti syyttävät kommunisteja työväenunioitten hajottamisyrityksistä.

Minneapolis Labor Review, American Federation of Laborin lehti, sanoo toimituskirjoituksessaan «Työväen täytyy puolustaa työväkeä:»

«Ei myöskään pitäisi jättää huomioonottamatta että suuri vaikutusvoima kaksoisunioismia vastaan Yhdysvalloissa on tullut neuvostojohtajain taholta. Radikaalit, joihin konservatiiviset American Federation of Laborin virkailijat eivät voineet vaikuttaa, on saatu jäämään American Federation of Laboriin, mihin he kuuluvat, Venäjän liikkeen johtajan vaikutuksesta.»

Ammattiuniot menettävät maaperää

Totuus on se että kommunistit ovat edistysmielisten toimenpiteitten ajajia ja ne voittavat ammattiunioitten jäsenistön luottamuksen ja sen tähden pelkäävät kymmenen ja kahdenkymmenen viiden tuhannen vuosipalkkaa nauttivat uniovirkailijat menettävänsä paikkansa.

Mitä ovat ne seikat, joita kommunistit ovat ajaneet ja ehdottaneet? Järjestäkää järjestymättömät! Yhdistäkää ammattiuniot teollisuusunioksi! Yleinen työväenpuolue! Neuvosto-Venäjän tunnustaminen!

Järjestymättömien järjestäminen merkitsee voimakkaampaa työväenliikettä. Ammattiunioitten yhdistäminen teollisuusunioiksi on välttämätöntä jos työväenuiot mielivät kestää taistelussa suuria trusteja vastaan. Työväenpuolue on välttämätön taistelemaan työläisten taisteluja hallitusta vastaan, mikä käyttää valtaansa työläisiä vastaan jokaisessa lakossa. Neuvosto-Venäjän kukistuminen merkitsee sitä että fascismin musta taantumus lakaisisi pois koko työväenliikkeen.

Ammattiuniot Yhdysvalloissa menettävät maaperää. Mitään järjestämistyötä ei tehdä, jotta järjestymättömien suuret joukot saataisiin unioihin. Ammattiuniot ovat kykenemättömiä suuria teollisuuskorporatsioneja vastaan, joita vastaan niitten täytyy taistella.

Tuotantolaitosten yksityisomistus.

Kommunistien ehdottomat toimenpiteet voimistuttaisivat unioita. Niillä saataisiin uniot tekokkaammiksi taistelujärjestöiksi. Ja tämän vuoksi sanoo Gompers ja hänen masiinansa kommunisteja «hajottajiksi.»

Verratkaa näitä toimenpiteitä Gompersin masiinan Porlandissa hyväksymiin periaatteisiin: «Me American Federation of Labor kannatamme........ omaisuuden omistusta ja kohtuullista voittoa sijoituksille ja kohtuullista summaa teollisuuden ylläpitämiseen.»

Gompers, Lewis ja Co. kannattavat teollisuuden yksityistä omistusta ja kohtuullista korvausta sijoituksille. Kaivosmiesten järjestön jäsenistö on selittänyt kannattavansa kaivosten kansallistuttamista. Rautatiel. ovat hyväksyneet Plumb suunnitelman. Monet kymmenet unioitten keskusneuvostot ovat julistaneet kannattavansa yleistä omistusta.

Työnostajain puolella.

Gompers ja hänen masiinansa on asettunut työnostajain puolelle, teollisuudenomistajain puolelle. Hänen tunnussananansa ovat työnostajain tunnussanoja. Tietoisesti tai tietämättään on Gompers ja hänen masiinansa työnostajain asiamiehinä ammattiunioissa ja he auttavat pitämään unioita heikkoina taistelemalla kaikkia kommunistien esittämiä uudistuksia vastaan.

Kommunistit tulevat jatkamaan taistelua kunnes se on voitettu. Koko Gompersin masiinan valta ja voima ei voi pysähdyttää edistystä taistelukuntoisempaan unionismiin, jota kommunistit johtavat, sillä kommunistit kannattavat niitä toimenpiteitä, joista unioitten olemassaolo riippuu.

Työväenpuolue (Workers Party) ei kiellä veljessuhteita Kommunistisen Internationalen välillä. Se on ylpeä siitä. Se on ylpeä tunnustaessaan sellaisen kansainvälisen järjestön johdon, mikä on koko maailman työläisten toivo taantumusta, fascismia ja kapitalismia vastaan.

Työväenpuolue tulee käymään eteenpäin Kommunistisen Internationalen johdolla kunnes tämän maan työläiset voittavat taistelunsa kapitalismia vastaan ja perustavat työläisten ja farmarien hallituksen.

Amerikan Työväenpuolueen toimenpaneva komitea.

Komitean puolesta,
James P. Cannon,
Wm. Z. Foster.
C. E. Rutenberg.

Norjan ammattijärjestö v. 1922

Norjan ammattijärjestön kertomuksesta vuodelta 1922 selviää, että järjestön jäsenluku oli vuoden lopussa 83,640. Vuoden aikana tapahtunut jäsenluvun vähennys oli 12,325, mutta ilmoitetaan jäsenluvun vähenemisen nyttemmin pysähtyneen ja jäsenluvun jo tämän vuoden alkupuolella kohonneen 86,530:een. Vähennystä oli viime vuoden aikana tapahtunut kaikissa muissa liitoissa, paitsi paperityöläisten liitossa, kunnallistyöläisten liitossa ja kivityöntekijäin liitossa.

Ammattijärjestöön liittyneitten naisten lukumäärä on 4,938. Vuoden aikana perustettiin yhteensä 60 uutta osastoa, samalla kuin 201 osastoa lakkautti toimintansa. Jäsenistä on 51,701 kaupungeissa ja 21,703 maaseutupiireissä sekä 288 suoraan ammattijärjestöön liittyneitä. Palkkataistelujen lukumäärä oli 412.

Ammattijärjestöön liittyneitten järjestöjen yhteiset tulot tekivät vuoden aikana 13,241,777 kruunua ja menot 12,227,430 kruunua. Tuloista oli 6,328,905 kruunua vakituisia veroja ja 26,840 kruunua jäsäänkirjoitusmaksuja. Näihin summiin ei ole laskettu ammattijärjestön tuloja ja menoja, jotka olivat: varsinaisia veroja 559,831 kruunua ja ylimääräisiä veroja 516,363 kruunua. Lakkoavustuksina maksettiin vuoden aikana 89,677 kruunua ja agitatsioni- ja valistustyöhön käytettiin 107,050 kruunua.

Kutomotyöläisten yhtymispuuhat

New York. — Kolme päivää kestäneitten neuvottelujen jälkeen, joita on täällä pidetty erinäisten tekstiilityöläisten unioitten edustajien toimesta, Lawrence LaBrie, Federated Textile Union sihteeri, lausui toivomuksen, että menestyksellinen yhteenliittyminen hänen edustamansa ja Textile Workers of America järjestön välillä saatanee aikaan, mikä yhdistäisi suurimman osan ulkopuolella AFL olevat tekstiilityöläiset.

Konventioni päätti kannattaa olemassa olevia työväen opistoja ja samoin antoi kannatuksensa Amerikan työväenpuolueelle.

TILATKAA VAPAUS!

LIIKKEENHOITAJAN OSASTO

JOULUNUMERON ILMOTUKSET

Vapauden asiamiesten ja kaikkien niiden, jotka lähettävät ilmotuksia Vapauden joulunumeroon, on lähetettävä ilmotukset mahdollisimman aikasin, hyvä jos heti marraskuun alkupäivinä, mutta viimeistään marraskuun 25 p. ne täytyy olla sisällä. Olkaa toverit hyvät ja ottakaa tämä tarkasti huomioonne.

Työväen urheilulehti

Suomen Työväen Urheilulehden numeroita on nyt saatavana Vapauden konttorista. Niiden hinta on, posti vapaasti, 20 senttiä kappale.

VAPAUS, Box 69, Sudbury, Ont.

Joulurahat Suomeen!

Järjestöt ja yksityishenkilöt, jos aijotte lähettää Suomeen, joko sukulaisillenne, tuttavillenne taikka vankiloissa viruville tovereillenne avustusrahoja joulukisi, niin tehkää lähetyksenne oman liikkeenne, Vapauden kautta.

Kurssi Smk. 35:- C:dan dollarista

Lähetyskulut:

40c lähetyksistä alle $30.00. 50c lähetyksistä $30—$59.99. 75c lähetyksistä $60.00—$99.99 ja $1.00 kaikilta $100.00 taikka sitä suuremmilta lähetyksiltä.

Port Arthurissa ottaa rahalähetyksiä vastaan Vapauden sivukonttori, 121 Secord St.. Torontossa A. T. Hill, 957 Broadview Ave.. Cobaltissa, sikäläisen osaston takuulla, Rauha Gronberg.

Kaikki kirjevaihdolla tehtävät rahavälitykset on lähetettävä Vapauden pääkonttorin kautta.

Laivapilettejä Suomeen ja Suomesta Canadaan. Tiedustelkaa pilettiasioita.

VAPAUS, Box 69, Sudbury, Ont.

Port Arthur, Fort William ja ympäristö

Vapauden uutistoimisto Port Arthurissa, 121 Secord St. Toimistossa myydään kirjallisuutta ja rihkamaa, välitetään Vapauden ja kaikkien puoluelehtien tilauksia, rahavälityksiä ja laivapilettejä.

Osuuskauppako Port Arthuriin? Joukkojen mieleen on herännyt taas kysymys osuuskaupan tärkeydestä täällä Arthurissakin. Sodan aikana, jolloin tämä Arthurin osuuskauppa kitkahti niinkuin moni muukin liike ja jolla oli silloin luonnolliset syynsä. Silloin kuuli monen sanovan, että Arthuri on kuollut ja minkäänlainen yhteistoiminta voi enään tulla Arthurissa kysymykseen. Taasen kuitenkin on jotakin uskaltaneet ruveta ajattelemaan yhteistoiminnan alkamisesta, sillä niinkuin muullakin alalla ja mikä olisi esteenä? Suuri suomalainen asutus paikkakunnalla ja onko se sitten ainoastaan pidettävä suomalaisena, eipä tietenkään, sillä meidän on kaikilla aloilla ruvettava järjestäytymään pois se kansallisuustoimintamme ja koetettava saada toimintamme enempi kansainväliseksi, sillä olemmehan osa tämän maan työväenluokasta. Katsellessamme yksityisiä liikeyrityksiä joissa tenkä ne aina vaan nousee yksi toisensa perästä. Mikä meidän estää ottamasta itsellemme se liikevoitto. Ei mikään, kun vaan joukossa on yksimielisyyttä ja tarmoa sekä samalla ei kuitenkaan punnitse voimiansa suuremmaksi mitä ne ovat, sillä se juuri monta kertaa tahtoo viedä hunningolle tällaisissa asioissa. Pannaanpas keskustelu todeksi, ja perustetaan Arthuriin osuuskauppa ja sillä mielipiteellä, että me sen myös pidämme omanamme, valvoen sen asiat siksi tarkasti, että ei sitä voida johtaa sellaiseen umpikujaan johon se vajoaisi. Osuuskauppa siis Arthuriin ja kaikki osuuskaupan kannattajiksi.

Oletteko ollenkaan muistaneet, että nyt on joulu jo lähellä ja Vapauden kirjakaupassa voitte käydä katsomassa joulukorttimalleja ja jättää tilauksenne sisälle, että joutuvat ajoissa, samalla voitte katsella niitä uusia romaaneja ynnä muita kirjoja, joita on saapunut kauppaan.

Haalikomitea on jo kokoontunut kerran, jossa innostuneesti keskusteltiin minne ja missä se olisi parhain paikka. Samaa kuulee ihmisten puhuvan, että viimeinkin saadaan edes paikka, jossa voimme alkaa tekemään työtä luokkamme hyväksi, tietoisuuden edistämiseksi. Jos missään niin Arthurissa on haali tarpeen, lykkyä vain haalikomitean työlle.

Paljon laivoja on nykyään kaksoiskaupunkien satamissa, enempi kuin koko puhjehdusaikana, 24 laivaa, jotka ovat sijoittaneet itsensä vilja-, hiili- ja kappaletavaralaiturien viereen. 13 noista laivoista yhteensä yksin ottaa 2,200,000 bushelia viljaa. Tämä vain todistaa, että leipää on kun vaan osataan sitä vaatia.

Ikävän tapaturman uhriksi joutui vaihdemies Carl Heisholt maanantai iltana kello 11 aikaan Canadian National ratapihalla. Vaihtaessaan vaunuja toiselta radalta toiselle olikin hän sillä raiteella jonne juuri yöjuna oli puskenut vaunun tulemaan, mutta jota hän ei pimeän tähden nähnyt ja joutui sillä tavoin vaunun alle, joka ruhjoi hänet kuoliaaksi. Toisten miesten tultua paikko viputa vaunu ylös, saattiin ruumis pois alta. Vainajalla on vaimo ja yksi lapsi, jotka asuvat 192 Secord St.

Aina vaan menettää työläinen toisensa jälkeen henkensä, josta komppania ei paljoakaan välitä ja samalla perheet saavat jäädä oman onnensa nojaan, sillä useammassa tapauksessa ei kompppaniat huolehdi jälkeen jääneistä, koska ei siitä ole liikevoittoa.

Viimeinkin mentiin päätökseen John Bogaskin ja Mrs Alice Cormelyn asiassa. Kolme kuukautta sitten hyökkäsi John Bogaski Mrs. Alice Cormelyn päälle ja luokkasi häntä sekä John Paplanten päälle hänen mennessä auttamaan Mrs. Cormelya. Hyökkäys tapahtui eräänä yönä Mag Mathewn talon kohdalla, lähellä Arthurin ja Fort Williamin rajaa. Asiasta on ollut ristiriitaa, sillä syytetty ei ole tunnustanut sitä mistä häntä syytetään, vaan m.m. väittää että se veri joka tavattiin hänen vaatteissaan oli tullut hänen suustaan, sillä joku tuntematon mies oli hyökännyt hänen päällensä sillalla, joka on Arthurin ja Williamin välillä. Kuitenkin oikeus havaitsi hänet syylliseksi ja tuomitsi 3 vuotta Stong Mountain vankilaa. — J.

Toronton uutisia

Naamiohuvit ovat siis ensi lauantaina, kuten ilmoituksesta näette. Siis nuoret, nyt jalkeille jos koskaan. Niitä ei ole ollutkaan ainakaan vuoteen, joten nyt on tilaisuus yrittää. Neljä palkintoa jaetaan: aatteellisesta aiheesta, ja koomillisesta sekä kauneudesta. Tämä on tavallaan uutuus, sillä ennen ei ole ollut tällaista järjestystä, joten se on aina synnyttänyt jonkun verran kinastelua, tätä poistaakseen on toimikunta nyt järjestänyt palkintojen jaon uuteen malliin. Koettakaa yrittää, nyt on vielä aikaa.

Pääsymaksu on 60 senttiä. Naamioituilta ainoastaan 35 senttiä. — Soitto tulee olemaan mainio sekä vanhanmaan että kontrin malliin.

Seuraavana lauantaina esittää näytelmäseura hauskan huvinäytelmän »Onnellinen aviomies», kolmessa näytöksessä. — Lähemmin toiste.

Eri paikkakunnilta

INTOLA, ONT.

Puhujaa kuulemassa. Meillä kävi Martti Hendirckson puhumassa t.k. 20 päivä. Yleisöä ei ollut niin paljon kuin olisi sietänyt olla, sillä tällä paikkakunnalla kuten muuallakin, on niin paljon niitä itsetietoisia, joiden ei enään tarvitse kuunnella edes puhujaa. Kyllä täytyy sanoa, että Marttia kannattaa kuunnella, ei siinä uni tule vaikka se puhuisi koko yön. Tervetuloa Martti toistekin.

Näytelmäkomitea hommaa jotain erikoista, vaikka me sivulliset emme tiedä mitä, mutta se saadaan nähdä marraskuun 3 p., sillä silloin, olen varma, että Intolan osaston näyttämöltä nähdään jotain oikein hauskaa ja mitä olen noin sivumennen sattunut kuulemaan (sillä aina sitä sentään jotain tipahtaa kun vaan muistaa pitää kuulotorvensa kunnossa), niin se on vielä kolmessa näytöksessä. Ja eikä se ole surullista, sillä meidän näytelmäkomitea on niin paljon kuusalla, että se panee unohtamaan kylmän ilman ja kaikki muut huolet siksi hetkeksi ja viikoksi jälkeenpäinkin. Mutta mitä niistä pitkistä puheista. Jokainen sen saa nähdä kun vaan muistaa tulla haalille ja kukapa ei tulisi, joka vaan kynnelle kykenee. Muistakaa marraskuun 3 päivä. Tervetuloa kaikki. — Tess.

BLAIRMORE, ALTA.

Oikaisu. Viimeisessä paikkakuntakirjeessä on tulot lasten clubin iltamista $10.00, pitäisi olla: yli seitsemänkymmentä dollaria ($70.-00). Kirjoittaessani en tarkoin tiennyt kuinka paljon yli seitsemänkymmenen. Ero $10.00 ja $70.00 välillä on liian suuri ja siksi pyydän, sen oikaisemista.

Toveruudella, Mary North.

SUOMESTA

Hämeenlinnan-Jyväskylän rata hanke.

Padasjoen kunnanvaltuuston kokoukselle oli Hämeenlinnan kaupunginvaltuusto lähettänyt kehoituksen lähettää edustajia Hämeenlinnassa hiljattain pidettyyn kokoukseen Hämeenlinnan—Jyväskylän rautatieasiassa. Kunnanvaltuusto ei päättänyt kuitenkaan lähettää edustajia sanottuun kokoukseen, koska valtuusto on aikaisemmin asettunut Riihimäen—Jyväskylän ratasuuntaa kannattamaan ja myöntänyt varojakin hankkeen edistämiseen.

Kirkosta eroamiset.

K. T:n saamien tietojen mukaan on kuluvan vuoden aikana tapahtunut kirkosta eroamisilmoituksia Viipurin seurakunnista seuraavasti: Kaupunkiseurakunnan pastorinkansliaan oli tiistaihin mennessä jätetty yhteensä 98 eroilmoitusta. Eronneiden perheiden jäsenten mukaan on eronneiden henkilöitten luku kaupunkiseurakunnassa ainakin 315 henkeä. Maaseurakunnassa on vastaava luku 305 ja näin eronneiden henkilöiden lukumäärä on ainakin 900 henkeä. Ruotsalaisesta ja kreikkalaiskatoolisesta seurakunnasta on yhteensä eronnut 12 perhettä eli n. 29 henkilöä.

Yhteensä on siis Viipurin eri seurakunnissa tähän mennessä tehty 415 eroilmoitusta, käsittäen n. 1,-250 henkeä.

Itsemurha Jalasjärvellä.

Taloll. Matti Ikonen Jalasjärven Koskueella lopetti päivänsä hirttäytymällä. Vainaja, joka oli 60-vuotias, oli ollut jonkunverran sairas ja jäänyt sänkyyn muun väen mennessä perunankaivuuseen. Kun talonväki palasi sisälle, oli hän makuullaan sängyssä kaula nuoranmutkassa. Syynä tekoon lienee ollut huono vuodentulo, sillä hän oli muutamia päiviä aikaisemmin sitä surren selittänyt, että täytyy tehdä vaikka mitä.

Kronstadtin pakolaiset.

Sisäasiainministeriö on Viipurin läänin maaherralle asianmukaisia toimenpiteitä varten lähettänyt ulkoministeriöltä saamansa luettelon Kronstadtin pakolaisista, jotka Neuvosto-Venäjän Helsingin lähetystön mukaan tulevat t.k. 10 p:nä lähetettäväksi Venäjälle. Asiasta on ilmoitettu myöskin etsivälle keskuspoliisille.

Luettelo käsittää 59 nimeä, oleskellen mainitut pakolaiset eri tahoilla maatamme työskennelleen taloissa, teollisuuslaitoksissa, liikkeissä j.n.e.

Samoin on saapunut ilmoitus siitä, että kaikkiaan 250 Venäjälle pääsyä anonutta Kronstadtin pakolaista tullaan lähettämään Raasulin ja Tapparin kohdalla rajan yli, osa t.k. 6 p:nä osa t.k. 10 p:nä.

Hangon kaupunki lainaa.

Hangon kaupunginvaltuuston kokouksessa viime keskiviikkona oli esillä rahatoimikamarin ehdotus, että kaupunki varaisi itselleen tilaisuuden mahdollisesti tarvittavan lainan ottoon. Ehdotuksen mukaan nousi laina korkeintaan 4,000,000 markkaan ja oli tämä määrä esityksen mukaan varattava seuraaviin tarkoituksiin: kaupungintalon rakentamiseen Smk. 2,000,000:—, sähkölaitoksen laajentamiskustannusten peittämiseen Smk. 1,300,-000:—, uutisrakennuslainojen myöntämiseen Smk. 300,000:—, kauppahallin rakentamiseen Smk. 200,-000:—, entisten lainojen kuoletukseen Smk. 80,000:—, vesijohtoverkon laajentamiseen 120,000:—. Valtuusto päätti anoa valtioneuvostolta lupaa kysymyksessäolevan lainan ottamiseen.

Suomen valtiovelka.

Suomen valtion vakautettu ulkomainen velka on syyskuun lopussa aivan sama kuin elokuun lopussa eli Smk. 664,910,614:—, jotavastoin vakautettu kotimainen velka on pienentynyt 1,190,700 markalla, ollen syyskuun lopussa Smk. 953,-655,900:—. Vakauttamaton velka, sekä kotimainen että ulkomainen, on pysynyt aivan entisellään, ollen edellinen Smk. 84,000,000:— ja jälkimäinen Smk. 167,060,812.61.

Koko valtiovelka on siis syyskuun aikana vähentynyt 1,190,700 mk. ja on nyt Smk. 1,869,627,226.61.

Virolainen salakuljetusalus tullimiesten käsissä.

Eräänä yönä pidätti tullialus Aura Kuningassaaren edustalla Ruotsinpyhtäällä virolaisen nopeakulkuisen moottorilaiva Iloman, joka oli tuomassa Suomeen virolaista spriilastia. Huomattuaan, etteivät pääse pakenemaan, yrittivät Ilomassa olleet kaksi virolaista ja yksi suomalainen sytyttää moottorialuksensa tuleen ja poistuivat itse pienemmällä veneellä aluksesta, mutta onnistui tullilaivan sammuttaa tuli ja pidättää veneessä olevat salakuljettajat. Pirtumoottori vietiin ensin Lovisaan, mutta toi tullialus Aura sen eilen Helsinkiin, jossa eilen ja tänään on purettu pirtukanistereita Etelä-Satamassa vaunuihin. Takavarikkoon joutui tässä kaappauksessa noin 6,000 toisten tietojen mukaan vain 4,500 litraa spriitä.

Pakinaa maanjäristyksestä

Taaskin on ihmiskunta saanut ennenkuulumattoman ankaran huomautuksen siitä, ettei maapallo ole mikään kuollut, ikuiseen lepoon asettunut ainemöhkäle, vaan että sen vankalta tuntuvan pinnan alla toimii ja vaikuttaa voimia, jotka noin vain parilla nykäyksellä, kuten nyt Japanissa, kykenevät pyyhkimään satoja tuhansia ihmisiä pois ihmiskunnan henkikirjoista.

Ihminen on yleensä sangen lyhytmuistinen olento. Niinpä me jokapäiväisen elämämme hyörinässä unohdamme usein pitkiksi ajoiksi, että maanjäristyksiä ollenkaan voi sattua. Varsinkin unohdetaan nämä luonnonilmiöt meillä Suomessa, jossa maaperä tuntuu tavallista lujemmalta, eikä tuhoisia maanjäristyksiä ole pitkiin aikoihin sattunut Pohjois- ja Itä-Europpa ovatkin tässä suhteessa maaliman rauhallisimpia alueita.

Mutta jos asiasta tarkkoja ollaan, niin on sanottava, että maanjäristykset ovat niin meillä kuin kaikkialla muuallakin maapallolla hyvin yleisiä ja monin paikoin aivan jokapäiväisiä ilmiöitä. Pohjois-Euroopassa ne vain ovat useimmiten niin heikkoja, ettei niitä ihminen aistimillansa havaitse. Mutta maanjäristysten tarkkailua varten keksityt koneet, seismografit, merkitsevät täälläkin joka vuosi muistiin kymmeniä lievempiä maanjäristyksiä. Onpa Pohjois-Suomessa historiallisella ajalla tapahtunut pari voimakkaampaakin tärähdystä. V. 1623 rikkoi maanjäristys Paltamon kirkon. 1882 tutisi maa Pohjanlahden pohjoispään ympärillä niin, että savupiippuja kaatuili, taulut heiluivat seinillä, ja kaikki riippuvat esineet joutuivat pois tasapainostaan. Tämä todistaa, ettei sitä aivan varmalla pohjalla olla meilläkään, joskin asemamme näyttää tässä suhteessa turvatummalta kuin monien muiden seutujen asukkaiden.

Enimmän sattuu maanjäristyksiä nuorten poimuvuorten läheisyydessä. Vuorten muodostuessa on maankuori niiden kohdalta eri tavoin särkynyt ja joutunut pois tasapainostaan. Kaikkien yleisimpiä ovat maanjäristykset Etelä-Italiassa, Japanissa, Etelä-Amerikan Andesvuoristossa ja Kamtshatkan niemimaalla. Näillä seuduin tapahtuu vuosittain 600—1,000 maanjäristystä. Yksistään viime huhtikuussa ilmoitettiin Kamtshatkalla tapahtuneen n. 150 maanjäristystä, joista toiset ovat olleet voimakkaitakin ja aiheuttaneet suuria mullistuksia. Kun niemimaa on hyvin harvaan asuttua, ei siellä tapahtuneisiin hävityksiin kuitenkaan pantu sen suurempaa huomiota.

Kamtshatka ja Japanin saaristo sijaitsevat samalla poimuntimislinjalla, ja on syytä otaksua, että siellä tapahtuneilla maanjäristyksillä on jonkunlaista yhteytettä toistensa kanssa. Sama linja jatkuu eteläänpäin Formosan saaren yli Fillippiineille ja sieltä edelleen muihin Itä-Indian saaristoihin. Ei olisi ihme, vaikkapa tämä maanjärystysperidi, joka nyt näyttää alkaneen, jatkaisi tuhotöitänsä jossain etelämpänä tällä samalla viivalla.

Nyt Japanissa sattuneet maanjärjitykset näyttävät vievän voiton kaikista historiallisena aikana tapahtuneista. Ankarimpia maanjäristyksiä, joista historia tietää kertoa ovat olleet Japanissa v. 1730, jolloin tuhoutui 137,000 ihmistä, Lissabonissa 1755, missä surmansa sai 32,000 henkeä, Kalabriassa 1783 jolloin kuoli 100,000 henkeä, Japanissa 1855, jolloin surmansa sai 104,000 ihmistä ja Messinan salmen rannoilla 1908, jolloin 156,-000 ihmistä tuhoutui. Sellaisia maanjäristyksiä, jotka ovat vaatineet uhrikseen yli 10,000 ihmishenkeä, on historiallisella ajalla ollut Japanissa useampia. Kun nyt puhutaan useammista sadoista tuhansista, on tässä suhteessa saavutettu uusi ennätys. Japanin kansaa on kohdannut suonenisku, joka hyvin vastaa maailmansodan Europan kansoille tuottamia vaurioita.

Maanjäristyksiä erotetaan tavallisesti kolmea lajia. Mainittakoon ensiksi vulkaaniset maanjäristykset, jotka sattuvat samaan aikaan jonkun läheisen tulivuoren purkautumisen kanssa. Niiden arvellaan olevan seurauksia purkautuvan magnan sisältämäin kaasujen räjähdyksistä. Toisen ryhmän muodostavat maanjäristykset, jotka syntyvät, kun maanalaisten onkaloiden tai luolien kattoja luhistuu. Kolmanteen lajiin kuuluvat varsinaiset maanjäristykset, jotka johtuvat tektoonisista syistä, jolloin maan sisäiset voimat saavat suuria maankuoren osia liikahtelemaan.

Kaksi ensimainittua lajia ovat harvinaisempia, tuntuvat pienemällä alueella, ja niiden syyt ovat selvästi ymmärrettäviä. Mutta n.s. varsinaisten maanjäristysten syyt ovat vaikeasti löydettävissä, ne kun sijaitsevat maan sisustassa, meidän havaintopiirimme ulkopuolella.

Kuten edellä jo huomautettiin, on maanjäristysten havaittu olevan kiinteässä yhteydessä vuorten poimutumisen ja niitä seuraavien maankuoreen syntyvien murrosten kanssa. Siellä, missä on poimuvuoria ja murroksia, tapahtuu sangen usein myös maanjäristyksiä. Toiselta puolen on taas nähty, että uusia tällaisia murroksia tapahtuu juuri maanjäristysten aikana. Klassillisena esimerkkinä selostetaan geologisista teoksissa sitä kuuluisaa murrosta, joka 1891 syntyi Japanissa maanjäristyksen yhteydessä. Silloin repesi siellä maa 122 km pitkältä matkalta. Repeämän toinen reuna vajosi 6 m alemmaksi kuin toinen. Samanlainen, mutta vielä kin pitempi repeämä muodostui San Franciscon suuressa maanjäristyksessä 1906. Islannista kerrotaan vieläkin suurempia ihmeitä.

Esihistoriallisina aikausina on geologien arvelun mukaan tapahtunut kerrassaan suunnattomia maanjäristyksiä. Suomestakin ovat meikäläiset geologit löytäneet paljon selviä muinaisten maanjäristysten aiheuttamia murroksia ja repeämiä.

Nyt Japanissa tapahtuneiden maanjäristysten laatua ei ole vielä ennätetty tieteellisesti tutkia. Luultavaa on kuitenkin, että siellä riittää tiedemiehille pitkäksi aikaa työtä, ja sen työn tulokset antavat uutta aineistoa näiden niin tuhoisain luonnonilmiöiden olemuksen selvittämistä varten.

Työsuhteista Alaskassa

Alaska on viime aikoina saanut kuuluisuutta varsinkin presidentti Hardingin viimeisen matkan johdosta siellä. On luonnollista, että Alaskasta voi tulla vielä tulevaisuuden maa, joten on mielenkiintoista katsoa millaiset olot ja työsuhteet siellä nykyään ovat.

Alaskan pinta-ala on 428,000 neliömalia ja siinä on nykyään 30,-000 valkeaihoista ja yhtä monta punaihoista, jotka asuvat hajallaan yli koko Alaskan. Kaupungit ovat hyvin pienet, asukasluku sen kolmessa suurimmassa kaupungissa ei ole yli 5 eli 6 tuhannen. Tilastotietojen mukaan on väkiluku alentunut viime aikoina ja kun rakennustarpeet ovat hyvin korkeassa hinnassa, on siellä rakennusalalla tapahtunut seisahdus. Pääoman puute estää myöskin käyttämästä kaivantoja ja uusia löytöjä, joita siellä on. Eri elinkeinoista ovat hiilen ja kuparin kaivaminen käynnissä. Myöskin on siellä metsän hakkuuta ja rautatien tekoa, mutta tämä enimmäkseen kesän aikana, joka nykyään kestää maaliskuusta lokakuuhun. Työnpuute on Alaskassa kokonaan tuntematon. 50 prosenttia niistä työmiehistä, jotka siellä ovat, niin kutsutuita »ylitulleita» jotka ovat tulleet sinne Yhdysvalloista eri kansallisuuksista. Tärkein teollisuus itä-eteläisessä Alaskassa, Juneau, Donglas, Treadvill, Thone, Sitka. Wrangell y.m. on kaivantoliike. Vielä on siellä suuri tukki- ja sahaliike sekä myöskin maanviljelys. Kaivannoissa työskentelee useita satoja miehiä ja naisia on työssä kannutustehtaissa. Uusia työpaikkoja ei nykyään ole alotettu, mutta saha- ja metsätöissä kyllä saa työtä.

Palkoista mainitsemme, että sellaisille, jotka eivät ole ammattimiehiä, maksetaan $3.50—$5.00 päivältä. Mekanikoille 1 dollari tunti, kaivosmiehille $5.50 päivältä, puutyömiehille $6.00 sepille 7.00. Ruoka ja asunto $32.00 kuukausi eli $1.25 päivä. Elintarpeet ovat Alaskassa jonkunverran korkeammassa hinnassa kuin Yhdysvalloissa, varsinkin vaatteet.

Uusi elinkeino on alkanut Alaskassa ja näyttää menestyvän hyvin. Se on kettujen kasvatus. Hopeakettuja ja sinisiä kettuja kasvatetaan.

Alaska on tulevaisuuden maa, sieltä paljon saadaan vieläkin tuotteita, vaikka sen ennen niin rikkaat kultakaivannot ovatkin ehtyneet.

Aviovaimoja vähittäismaksulla

Useissa seuduin maapallolla on vielä tapana ostaa vaimoja. Neekereitten keskuudessa Afrikassa vaihtelevat hinnat simpukan kuoresta lehmään tai korujihin. Heidän parissaan pidetään lihavuutta kauneuden merkkinä, ja sen vuoksi nuoret tytöt, tultuaan naimaikään, pannaan lihotuskuurille, sitten myydään heidät painon mukaan. Ennen sotaa maksoi kunnollinen vaimo n. 8 markkaa. Nyt ovat hinnat kuitenkin nousseet elintason yleensäkin kallistuessa ja oikein kunnollisesta morsiamesta saa maksaa kymmeniä kertoja mainitun määrän. Tämän on vaikuttanut se, että avioliitot yhteen aikaan rupesivat tulemaan harvinaisiksi ja heimojen väkiluku alkoi vähentyä. Siihen keksittiin kuitenkin tepsivä keino: ruvettiin myymään morsiamia vähittäismaksulla, tapa, jonka Europassa sodassa olleet neekerit toivat mukanaan.

SUURTA! JÄNNITTÄVÄÄ!

"Veljesvihaa"

4 näyt. vuodelta 1918. Kirjoittanut V. Jokiruoho.

— esitetään —

TIMMINSIN S. W. P. OSASTON TALOLLA

Lauantaina marraskuun 3 päivänä

Henkilöt: — Esittäjät:
- Albert Jalonen — V. Valo
- Arvo Valtonen — J. Brand
- Einari — E. Salonen
- Antti — P. Miettinen
- Ylönen — J. Soronen
- Kalle — E. Bröijeri
- Vaarala, talollinen — A. Mattson
- Hanna, hänen vaimonsa — Ellen Miller
- Laura, heidän tyttärensä — Anni Laurila
- Santtu, Vaaralan renki — G. Long
- Juhola, talollinen — O. Virta
- Anna, hänen tyttärensä — Sanelma Orava
- Elli, punaisten sairaanhoitajatar — Naimi Junell
- Yrjö, jääkäri luutnantti — M. Valo

Kappale on parhain mitä täällä on koskaan esitetty. Siis jokainen haalille sinä iltana.

Alkaa klo 8 illalla. — Sisäänpääsy 50c.

Näytelmäkomitea.

VARUSTAUTUKAA TORONTOLAISET!

Ne kauan odotetut

Naamiohuvit

— ovat siis —

Lauantaina, marraskuun 3 päivänä

Kolme palkintoa jaetaan: Aatteellisesta aiheesta, kauneudesta sekä koomillisuudesta. — Soitto tulee olemaan ensiluokkainen.

Pääsymaksu 60c. Naamioiduilta 35c.

Yrittäkää pojat ja tytöt. Alkaa klo 8 illalla.

— Toimikunta.

Miehiä Halutaan!

katkasemaan 4 j. paperipuita, maksu $3.25 coortilta ja myöskin halkoja $2.50 coortilta. Lähempiä tietoja saa kirjeellä (suomen tai englanninkielellä) tahi paikan päällä.

E. MÄKI

P.O. Box 17 Connaught Sta, Ont.

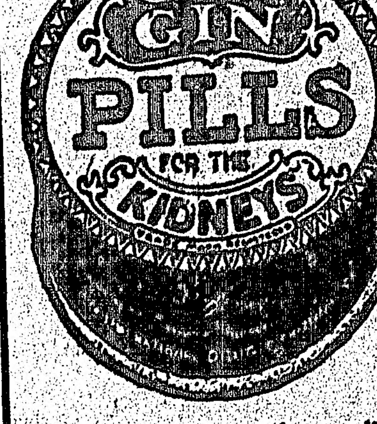

Jos teillä on pistoksia selässä, päänsärkyä, pyörtymiskohtauksia, tai virtsarakkohäiriöitä, nauttikaa

GIN PILLS

Ne tekevät teille hyvää.

50c. kaikissa apteekeissa ja lääkekaupoissa.

NAT. DRUG & CHEMICAL CO. OF CANADA, LTD.

Toronto Canada

ILMOITTAKAA VAPAUDESSA

Eri paikkakuntain ilmotuksia

Ilmotushinnat tässä osastossa ovat: Tilapäisilmottajilta 3 senttiä sana, vakituisilta, joiden ilmotus on kerran tai kahdesti viikossa samallaisena, 2 senttiä sana ja niiltä, joiden ilmotus on jatkuvasti samallaisena jokaisessa lehtemme ilmestyvässä numerossa, 1½ senttiä sana. Vähin ilmotusmaksu kerta ilmottaessa 50c ja seisovista 25c kerralta.

SUDBURYN ILMOTUKSIA:

Rahaa Suomen Vapauden kautta. Aina päivän korkein kurssi.

Hyvä valikoima fountainkyniä Vapauden konttorissa.

Suomen rahaa ostetaan Vapauden konttorissa.

Canadian National Express Money Ordereita Canadaan ja Yhdysvaltoihin myydään Vapauden konttorissa. Kustannukset samat kuin Post Money Ordereissa.

Pelurit huomatkaa! Jussin ja Vikin Palloruuma sijaitsee vastapäätä Karl Lehdon kauppaa. Pistäytykää sisällä.

Suomalainen suutariniike. Otan tehdäkseni kaikkia sille alalle kuuluvaa työtä. Olen yksin liikkeen hoitajana. Käykääpä katsomassa ja tuokaa vanhat kengät mukananne. E. Hillman, Box 778, Sudbury, Ont.

NORTH CAFESSA

saa maukkaan mojakan, viiliä ja muita ateriolta tilauksen mukaan suomalaiseen malliin laitettuna sekä kahvia hyvien leivosten kanssa. Auki klo 6:sta aamulla klo 12 illalla. Palloruuma samassa paikassa. Phone 1398. Box 1369.

Mrs. Hilja Pulkki.

COPPER CLIFF, ONT.

HUOMATKAA

Ehdottomasti parhaat korput ja kovatleivät saatte leipuri Koivulan sapasta, Copper Cliff, Ont.

Werne Koivula, Phone 276 L. Box 113.

TORONTO, ONT.

Suomalainen Ruokala odottaa ruokavieraita. Mrs. Holm, 41 Widmer St., Toronto, Ont.

Kelloseppä. Kaikkia kello- ja kultasepän alaan kuuluvaa työtä otan tehdäkseni. Myöskin uusia kelloja myytävänä. I. S. Salo, 17 Johnson ave.

SOO, ONT.

Hinsberger Harness Companylta saatte kirstunne, blankettinne ja valjaanne. Hinnat ovat oikeat.

FORT WILLIAM, ONT.

Kotileipomo

valmistaa parhaimmat leipomotuotteet. Huolellisin koti-, sekä ulkolähetysliike kaksoiskaupungeissa. Home Bakery Co. 740 Simpson st., Fort William, Ont. Puhelin 1388.

The Maine Tailoring Co. Naisten ja miesten räätäli. Suuri varasto kankaita. Puhelin 1185 S. — 201½ Simpson St. Fort William, Ont.

C. A. Stenback, välittää ostajille ensiluokan lihaa, palvelus kaupungissa sekä linjoille nopea. Puhelin 742. 689 Simpson St., Fort William, Ont.

TIMMINS, ONT.

Hieroja Ida Kivistö ottaa vastaan potilaita 85 Elm St., Box 688, Timmins, Ont.

Räätäliliikkeeni sijaitsee N:ro 66, 5 Ave. — J. Rintanen.

Teen parturintyötä palloruumassa, 58—4th Ave. J. Oksanen.

J. N. Desmarais B. A.

LAKIMIES, ASIANAJAJA, NOTARIO

Konttori Laforest Block, Hochelaga pankin yläkerrassa.

LABERGE LUMBER COMPANY

Täydellinen varasto rakennustarpeita.

HIEROJA

ja luonnonparantaja ottaa vastaan potilaita Mauk St. 22.

A. AARNIO.

DR. F. C. FRASER

HAMMASLÄÄKÄRI

Johnson Block

(Cochranen rautakauppaa vastapäätä)

Phone 157.

UUDISTAKAA TILAUKSENNE!

Sudburysta

Kokon ja Karhunsaaren paini, joka tapahtui viime torstai iltana Port Arthurissa, on jäänyt ratkaisematta. Karhunsaari ei ollut suostunut ottelemaan muuta kuin tunnin ajan. Paini suoritettiin kuudessa kymmenen minuutin erässä. Lehtiraporttien mukaan paini tuntuu olleen «roffinlaista».

Haavan päähänsä sai eräs Cyril Forsyth niminen Mond Nickel yhtiön työläinen kun hän ei toverinsa John Cramin kehotuksestakaan siirtynyt kyllin kauaksi tulilinjalta, kun viimeksi mainittu ampui pyytä metsästysreisulla Rumfordin takana metsässä. Haava ei kuitenkaan onneksi ole kovin vaarallinen ja mies voi muutaman päivän kuluttua palata jälleen työhön. Jäädä pyyn ja pyssyn kuulan väliin on melko uhkarohkea teko ja tämäkin mies voi mahdollisesti parannuttuaan alkaa välttämään sellaisia paikkoja.

Kaksi juopunutta miestä nimiltään Alphonse Langoau ja Conrad Reindeau menivät eräänä iltana Globe ravintolaan, söivät aterian ja kieltäytyivät maksamasta ravintolan pitäjälle sen vaatimaa 60 senttiä ateriasta. Ravintoloitsija kutsui paikalle poliisin, joka vangitsi miehet ja poliisioikeudessa syytettiin heitä juopumisesta sekä siitä että he kieltäytyivät maksamasta vaadittua aterian hintaa. Ensimäisestä syytöksestä tuomittiin heille kymmenen dollaria sakkoa ja kulut ja kun miehet lupasivat maksaa ravintoloitsijalle vaaditun hinnan ateriosta jätettiin toisesta syytöksestä tuomitseminen epämääräiseen aikaan.

Poliisituomari Brodie antoi John Kusiakin jutussa viime viikolla sellaisen lausunnon, että hän joutuu seuraavassa Sudburyn piirin lautakuntaoikeuden istunnossa oikeuden kuulusteltavaksi syytettynä miestaposta, mihin syyttäjät väittävät hänen tehneen itsensä syylliseksi ajaessaan autoa liian kovalla vauhdilla Sudburyn ja Murray kaivoksen välisellä tiellä v.k. 23 p., sillä seurauksella että auto törmäsi A. E. rautatien alitse johtavan tunnelin konkreettiseinämään ja Wasyl Rutka niminen mies sai onnettomuudessa vamman, johon hän muutaman päivän kuluttua kuoli St. Josephin sairaalassa.

Kauppalassamme sijaitsevassa Sudburyn piirin vankilassa oli viime viikolla ainoastaan kolmetoista vankia, jota pidetään hyvin pienenä määränä. Viikon alussa oli vankilassa 35 vankia, mutta maanantaina niiden luku väheni 22, kun 15 heistä vietiin Burwashin vankisiirtolaan ja toiset seitsemän päästettiin vapaaksi. Äskettäin julkaistun vuosiraportin mukaan oli vankilassa ollut kaikkiaan 962 vankia syyskuun 30 p. päättyneen vuoden aikana, niistä oli naisia vain 38. Vangit viettivät vankilassa kaikkiaan 7,287 päivää ja vankien ylöspidon ilmottaa vankilan johtaja tulleen maksamaan keskimäärin 24.35 senttiä päivä, jota pidetään hyvin alhaisena. Ellei miehen ylöspito tulisikaan maksamaan muuta kuin kaksikymmentä neljä senttiä päivä, niin kyllähän tämänkin ympäristön työmaissa maksettavilla nälkäpalkoilla sitten jotenkin tulisi toimeen, mutta kun yhdestä ateriasta jo saa maksaa kaksi kertaa niin paljon ja kaikesta muusta sen mukaan, niin työläiset joutuvat katselemaan, että mitä sillä pienellä palkalla ensin ostaisi, ruokaa vaiko vaatteita, sillä molempiin se ei tahdo riittää.

Sudburyn ruokatavarakauppiaitten ilmotetaan noudattavan tarkasti viime heinäkuussa voimaan astunutta kananmunien käsittelyä koskevaa lakia, missä säädetään, että munat täytyy merkitä hallituksen leimalla, josta selviää kuuluvatko ne juurimunittujen, tuoreitten tai vanhempien toiseen luokkaan. Tätä lakia eivät paikalliset kauppiaat heti ensi viikkoina noudattaneet, mutta nyt ovat alkaneet sitä noudattamaan siltä varalta jos hallituksen tarkastajat sattuisivat vierailemaan kauppalassa. Kauppalassamme ei ole munien tarkastajaa. Tosin myydyt munat eivät ole hallituksen määräyksien alaisia, vaan niitä myydään tuoreina ja juurimunittuina. Tästä johtuvan lisääntyneen käsittelyn takia on munien hinnat vähän korkeammat. Tuoreita munia myydään 45 sentillä tusina ja juurimunittuja 50 sentillä tusina. Samaan aikaan viime vuonna oli munien hinta jokseenkin sama.

Metsästäjät riidelleet metsästysalueesta. Sudburyn ja Copper Cliffin metsästäjäin välillä toissa sunnuntaina tapahtuneen pienen kinastelun jälkiselvittely tapahtui paikallisessa poliisioikeudessa muutama päivä sitten, jolloin kahta sudburylaista liikemiestä syytettiin sapattina metsästämisestä ja sakotettiin 15 dollaria kumpaakin ja heidän pyssynsä takavarikoitiin. Toinen miehistä joutui tämän pikku kinastelun johdosta kärsimään suuremman vahingon, sillä hän oli lainannut pyssyn eräältä ystävältään ja kun pyssy takavarikoitiin joutui hän ostamaan toisen tilalle, mikä tuli hänelle maksamaan 62 dollaria.

Copper cliffiläiset metsästäjät olivat nähtävästi kylväneet «villiä riisiä» White Rock järven ympärille saadakseen lintuja kerääntymään paikalle ja ovat koettaneet pitää sudburylaisia metsästäjiä loitolla, väittäen aluetta yksityisen omistamaksi. Sudburylaiset olivat kuitenkin menneet alueelle toissa sunnuntaina, josta cliffiläisten metsästäjäin poikaset heti ilmottivat papoilleen, jotka taas puolestaan ilmottivat asiasta maakuntapoliisille, jotka ottivat sunnuntaimetsästäjät saaliineensa kiinni kun he olivat paluumatkalla metsästysreissultaan.

Näytelmistä ja näyttelemisestä

Kaikilla kansoilla, alkuasteillakin, on havaittavissa alkuperäisintä hapuilua tai, paremmin sanoen vaistomaista taipumusta eleitt, tapahtuipa se sitten joukoissa tai yksilöissä, ilmaista mielihyvän tai mielipahan tunnetta havaittavasti ja huomattavasti. Tämä taipumus tuntuu olevan niin syvällä ihmisluonteessa, että kehityksen vieriessä on se vähitellen muodostunut siksi, mitä se meidän päivinämme on: taiteelliseksi tunteiden ilmaisumuodoksi. Tällaista ilmaisumuotoa tiedämme olevan runouden, musiikin ja näytelmän ynnä muiden, niistä johtuneiden eri taidehaarojen. Kaikkien näiden tulisi nykyisin tulkita tunteita korkeiden taiteellisten makusuuntien mukaan.

Mielenkiintoista olisi sen vuoksi seurata esim. näytelmän, näyttelemisen tai näyttämön kehitystä laajasti ja perusteellisesti kautta esiajan ja historiallisen ajan, mutta siitä sukeutuisi ylen laaja kirjoitus, paljon laveampi, mitä yleensä olisi tarpeellista meidän käytännöllisiä ja kokemusperäisiä tietoja halavillemme näyttämöalaa harrastaville joukoillemme.

Kuuluisa englantilainen tiedemies Charles Darwin, joka loi suuren tunnetun teoriansa, lienee väittänyt jossain teoksessaan, että ihmissuvun suuri taipumus matkimiseen on perintöä suvun esi-isältä, ihmisapinalta. Tätä tämä tiedemies myös sangen arvokkailla päätelmillään todistelee. Ja uusimman ajan tieteilijät ovat — joll'eivät hyväksyisikään Darwinin apinateoriaa, joka saattoi siveän englantilaisen sasön kauhun valtaan — tunnustaneet, että ihmisrodulla, kaikkina aikakausina on löytynyt siemen esittävään tunneilmaisuun sekä erilaiseen matkimiseen sia muotoja tunteen ilmaisemiseksi.

Raakalaisten, joiksi tapaamme sanoa kaukaisia esi-isiämme, tunneilmaisut olivat hyvin alkeellisia luonnonäänten, kuten esim. tuulen huminan, veden loiskeen sekä muiden salaperäisten luonnonäänten matkintaa, joissa taidoissa nykypäivienkin raakalaiskansat ovat verrattain taitavia. Mutta ei siinä kyllin, jonkun yksityisen onnistunut kuulumusäänen toistaminen saattoi herättää valtavan tunneilmaisun ja sen mielihyvän ilmauksen, joka purkautui aluksi yksityisen ottamissa hyppyaskelissa ja vähitellen suuremman joukon tai ryhmän sen perhekunnan heimon j.n.e., tahdikkaassa hyppyssä tai ruumiin huojumisessa erilaisissa sopivissa ja tyynnyttävissä asennoissa. Tämä hyppiminen pahtui säännöllisesti, siis tahdikkuus, rytmillisyys eli tasaisesti seuraava poljento. Näin saattoi joku perhekunta määrättynä aikana ryhtyä tällaiseen tahdikkaaseen hypähtelyyn, jonka taitavin konstikas tumi puhu säännöllisesti saattoi okse tioit.

Tällaisten yksityisten kyvyistä matkia luonnonääniä alkoi kehittyä puhe ja laulu, jotka nekin ovat suurimmassa kehitysprosessin aloitteina; kansalle oli helpointa ja jossa taidossa voi kehittyä helpommin kuin äänten matkimisessa, tuli suosituin ja ein pidettiin ja ala, jota kehitti leikki, jota sanomme kulttuurissa la tanssiksi. Leikki, jota pidettiin tettiin, sillä ja ehkä ilon ilmaisuksi, ta myöhemmin ryhmissä ja rankin, myöskin elein ilmaisten ilon tai mielihyvän laatua, sen aihetta ja syytä, kenties paikkaa ja aikaakin, oli ituna eletanssiin, joista mimiillisiin esityksiin ilman tanssia saatettiin, väsyttäessä ryhmähypähtelyyn piankin ryhtyä.

Polyneesian alkuasukkailla on meidän päivinämme sotatanhut, «ottanäytelmät», jotka edellä esitetyn kehityksen jälkeen ovat syntyneet luultavasti mielihyvän ilmaisuksi voitosta hollisheimoista saadun voiton jälkeen. Ne saattavat toisinaan muuttua verisiksikin, kun pitkäaikaisen alinomaisen taistelun jälkeen saatiin siemauksin nauttia hyppyllä rauhassa sekä näyttää mahtia, uljuutta ja valtaa. Tällaisia sotatansseja löytyy runsaasti meidän aikamme villiheimoilla. Meidän on sangen hupaista huomata, että sotatanssiinkin liittyi ajan mennen eleellisia esityksiä aluksi pieniä ja ymmärrettävästi naveja tapahtuneesta taistelusta sen jostain erikoisosasta eli episoodista; vissin kunnostautuneen sotasankarin ympärille kokoontui ryhmä ihailijoita; nämä kulkivat aluksi sekaisin, sitten tahdissa, käydenkin kulkueena eli procescioonina hänen ympärillään; tuo sankari ympärrettävästi nousi päätä korkeammalle muuta joukkoa. Taisteluun osaaottamattomat osoittivat myöskin ilon ilmaisuaan, naiset saattoivat ylemmillä asteilla kiitollisuudesta keksiä joitakin osoituksia rieypyllä esiintyvät erikseen taistelleiden floksi ja levoksi. Näin eristyi miesten sotatanssi naisten rauhantanhuista. Edelliset kehittyivät voiman näytteiksi, jälkimäiset hienonmiksi ja tyynnyttäviksi. Mutta ä hän kaikkeen liittyi vähitellen joitakin eleitä, esittämistä, niin että päättelemme: puhe huudahdukset nostattivat hypähtelyhalun, tämä mallinmukaisena vielä luonnollisesti hyvin alkeellisia, esitystaitoisesti, näyttäviä ja leikkien yhteydessä.

Tällaista raakalaistilassa olevan ihmisen leikittelyä ja eletanssia mielisitte tunteiden ilmaisemiseksi voimme epäilemättä pitää ensimäisenä ihmiskunnan aloitteina näyttämötaiteelle eli dramaattisen taiteen kehityksessä.

Mutta jo alkuperäisimmissä muodoissaan liittyi eleilmaisu ja leikkikarkelo eräiseen raakalaistilassa olevan ihmisen elämässä tärkeään piirteeseen; tarkoitan n.s. uskonnolliseen mieleen, uskontoon, joka kehittyi vähitellen luonnonpalvelusta, ja kansoilla oli luonnonvoimia, joita he suuresti kunnioittivat. Jumalistaan, salaperäisistä, luonnonesineistä, kuten kivistä, puista, tuulesta, vedestä j.n.e. asuvista hengistä, riippui — ajattelivat he — ihmisen elämä. Ja ei ainoastaan elämä, vaan paljon tärkeämpää, elämän ylläpitämismahdollisuudet, talous ja välttämätön ruoka. Auringon henki saattoi suuttuessaan kieltää valon tuntemattomasta syystä, ja pyyhkiä kansoineen ja laultameri tai mantereesta. Ja entä tuli ja monet muut alkuasukkaiden tuli salaperäiset ja kauhua synnyttävät ilmiöt luonnossa! Koska siis hengistä eli jumalallisista voimista riippui ihmisen taloudellinen hyvinvointi, oli siis syytä saada asianomainen henki suosiolliseksi manaamalla, loitsuilla ja myöskin eletanssilla, jotka tyynnyttivät samalla pyytäjän kiihoittuneita mielialoja. Loitsujat, kansojen ensimäiset papit, järjestivät jumalille mieluisia eletanhuja (kenties kulkueitakin, joita kirot ovat vielä tänäkin päivänä), joihin sisältyivät laulut, uhritoimitukset — joilla kiitettiin — ja jumalia syötettiin — ja joukkohypyt. Joukkohyppääminen henki suosiolliseksi astunut antoi pyydettyä tulosta. — Voimme huomata, että taloudellinen toimeentulo oli mitä tärkein tekijä sillä asteella oleville ihmisille ja aiheutti — sanokaamme — kehitti kunnioitusta tutkittavanamme olevaa alaa: ilmaisua ja ilmetanssia s.o. näytelmää.

Sähkön merkitys tulevaisuuden sodassa

Lontoosta tiedotetaan, että professori A. M. Low, jonka työtä Englannin sotakeksintöjen johdossa piti hyvin suuressa arvossa sodan aikana, on kirjoittanut mielenkiintoisen artikkelin Fortnightly Reviewhin niistä sodankäyntitavoista, joita on odotettavissa tulevaisuudessa. Niissä asioissa, jotka tulevat näyttelemään suurta osaa tulevissa sodissa, hän mainitsee seuraavat:

Vesistöjen sähköllä lataaminen hevosten ja miesten surmaamiseksi sillä tavoin.

Puhuminen, näkeminen, kuumuuden ja voiman siirtäminen ja kirjoittaminen radiolaitoksen avulla.

Tankkien ja ilmalaivojen kontrolloiminen sähköaaltojen avulla.

Sellainen taisteluilmalaivakone, joka kehittää sähköaaltoja myöten lähetettävää voimaa ja jonka avulla voidaan tuhota ilmalaivat satojen jaardien päähän.

Ilmateitse ilman johtoja lähetettävä kuumuus, jolla voidaan hävittää europpalaisia alueita.

Suuret, suunnattomalla nopeudella kulkevat kuljetusilmalaivat.

Salaisten sotasuunnitelmien selvilleottaminen radiopuhelimen ja radionäkimön, tulevien sotien silmien ja korvien avulla. Propagandaa, jonka tarkoituksena on levittää terroria koteihin, tullaan harjoittamaan radiokoneiden avulla, joita tulevaisuudessa on käytännössä paljon enemmän kuin tavallisia puhelimia tänä päivänä.

Panssarivenhe, joka kykenee sukeltamaan veden alle ja lentämään ilmassa, ja jossa yhtyy tankki, sukelluslaiva ja lentokone.

Ilmalaivat, joiden kuljetusvoimana on sähkö ja joiden tykit voivat ampua suunnattoman määrän luotia sekunnissa.

Sähkön avulla kontrolloituja raketteja, joita käytetään ilmalaivojen tuhoamislangoissa.

Sähköaaltojen avulla kontrolloitava torpeedo, jota kontrolloidaan salaisen aaltojen pituusyhdistelmän avulla.

Lontoon Daily Newsin reportterille antamassaan haastattelussa professori Low valaisi ennustustaan lisäksi seuraavasti:

«Te ehkä muistatte», hän lausui, «joku aika sitten tehdyt kokeet, joissa savupatsaita ja vesisuihkuja käytettiin langattoman sähköjohdon välineinä. Minä olen kokeillut sähköllä ladatuilla hieman hapoitetuilla vesisuihkuilla ja minä olen antanut ihmisille hyvinkin voimakkaita sähköiskuja muutamien jalkojen päästä. Vaikutus on todella tavallisuudesta poikkeava. On helppo käsittää, että käyttämällä laajemmassa mittakaavassa minun rakentamaani mallia tulisi siitä mitä voimallisin sota-ase. Se tekisi ratsuväen vanhanaikaiseksi. Näiden aseiden käytäntöönottaminen vaatisi luonnollisesti suojeluskeinojen parantamista.

Nikolai Tesla on toimittanut kokeita laajojen alueiden sähköistämisellä. Aivan yksinkertaisella apparaatilla ja käyttämällä vain kolmea hevosvoimaa minä voin hävittää ohkaisen rautalangan, joka on asetettu kolmen tai neljän jalan päähän. Mahdollisuuksia rajoittavana seikkana tällä erää vielä on se, että langan täytyy olla ympyrän muodossa ja siten muodostaa suljetun virran. Ääni myös voi näytellä huomattavaa osaa tulevissa sodissa. Sillä on mitä ihmeellisin vaikutus ihmisiin.

Mitä korkeamman kulttuuriasteen he saavuttavat, sitä enemmän ääni vaikuttaa heihin. Viime sodan aikana lukemattomat ihmiset joutuivat vaaralliseen tilaan äänihermoja rikkovan vaikutuksen kautta. Minä voin mielessäni kuvitella, kuinka valikoitujen äänien jatkuva käyttö jäytää kansan moraalia ja johtaa kaikellaisten äänenvaimentajien keksimiseen.»

Saksan hallitus ei avusta Ruhrin väestöä

Berlin. — Stresemannin ministeristö on ottanut epätoivoisen askeleen katkaisemalla kaiken rahallisen avustuksen antamisen Ruhrin väestön avustamiseksi. Määräys on astunut voimaan heti. Toimenpiteeseen on turvauduttu valtakunnan huonojen raha-asiain takia.

MUUTAMA TONNI

hyviä Timothy heiniä halutaan vaihtaa rahaksi aivan heti.

F. W. TOIVONEN

Box 24, Connaught Station, Ont.

Lämmittäjän ja puhdistajan

tehtävät Vapaus talolla Sudburyssa, annetaan vähimmän vaativan suoritettavaksi sivutoimena. Toimen hoitajalle luovutetaan yksi huone talossa. Tehtäviin kuuluu lämmittää, jos tarpeellista, joka ilta ja sunnuntaisin a.p. ynnä puhdistaa 2—4 kertaa viikossa. Asiaan innostuneet Työläispuolueen jäsenet jättäkööt hakemuksensa palkkavaatimuksen kera lokak. 31 p:vään mennessä Sudburyn osaston johtokunnalle.

Toimeen on ryhdyttävä kutsun saatua.

John Palon

Miesten ja poikasten kenkä- ja vaatekauppa, jossa tullaan tarjoamaan hyvä tavara halvalla hinnalla, tavara ensiluokkaista. Käykää vertailemassa hintoja.

JOHN PALO

290 Bay St. Port Arthur, Ont.

Suomalainen Ruokatavarakauppa International Grocery

Suosittelee kaikenlaista ruokatavaraa ehdottomasti päivän alhaisimmilla hinnoilla. Me takaamme teille rehellisen kohtelun. — Siis jos olette väsyneet korkeisiin hintoihin ja haluatte tutustua liikkeeseemme, niin lähettäkää tilauksenne meille.

Huom.! — Linjatilauksia välitetään. Kirjoittakaa osoitteella:

INTERNATIONAL GROCERY

292 Bay St. Port Arthur, Ont.

GRANT & HISCOCK.

Putkityö ja Lämmityslaitos Urakoitsijat

Ennenkuin te annatte lämmityslaitos tai putkien asetus urakkanne, käykää puhuttelemassa meitä. Me voimme sentähden, että teemme itse työn, säästää teille rahaa ja samalla kun olemme ammattimiehiä, teemme hyvän työn. Kaikki meidän työmme tehdään takauksella. Käykää katsomassa meidän varastossamme olevia hienoja plummaus tarpeita, näyteruumassamme Grand Opera Housen kellarissa, Sudburyssa.

Ratapölkkyjen veistoa

saatavana 17c kappaleelta. Veisto ainoastaan kahdelta sivulta. Ruoka $1.00 päivältä. Metsä hyvää, pitkävartista.

Missanabiesta kävelttävä Mailille 64 1/4, josta lähtee tie kämpälle.

Myös pätsäyskämppiä saatavana.

JOHN KOKKO

Missanabie, Ont.

Konttori puhelin 190

Asunto puhelin 1139

HAMMASLÄÄKÄRIT

T:rit Frank & Wood

Seuraajat T:ri E. A. Hillille.

59 Durham St.

Konttori Nova Scotia Pankin yläkerrassa.

X-Ray ja Kaasu.

Hammasten korjaus ja uusien laitto erikoisala.

Emännöitsijä Halutaan!

CREIGHTON SUOMALAISELLE POIKATALOLLE.

Ruokaa on valmistettava 20—30 miehelle kahden apulaisen kanssa. Palkkavaatimukset ja mahdolliset suositukset on jätettävä sisälle marraskuun 6 päivään mennessä.

Osotteella:

SUOMALAINEN POIKATALO

Box 91, Creighton Mine, Ont.

REIPAS NAINEN

halutaan 6 kk. ajaksi seilarin farmille. Ruokaa tulee laittaa kahdelle hengelle, sekä huoneiden ja vaatteiden puhtaanapito. Toimeen on tultava ensi kuun aikana. Tarjous tehtävä palkkavaatimuksineen 15 p. mennessä.

F. W. TOIVONEN

Box 24 Connaught Station, Ont.

Rakennuspuusepän ja Palvelijan tarvitsijat

Hiljan Suomesta tullut ammattikoulun käynyt puuseppä, useamman vuoden työskennellyt puurakennusurakoitsijana, nuori mies haluaisi jotain samallaista työtä heti ja nuori, vakavaluontoinen emännöitsijänä toiminut haluaisi perhepalvelukseen.

Suullisten tai kirjeellisten kyselyjen osote:

ANTTI NISKANEN

Box 94 Creighton Mine.

Matti Johnsonin luota tavattavissa.

Nickel City Business College

Lähes 200 tutkinnonsuorittaneelle hankittu paikka vajaan kolmen vuoden ajalla.

Aineet:

Kirjanpito, kauppalaskento, pikakirjoitus, konekirjoitus, pikalaskento, liikeharjottelu, konttoriharjottelu, liikekirjeenvaihto kirjeenvaihto, tavaus, selvä englanninkieli, välimerkkien asetus ja kirjevaihdon faileihin asettaminen.

Meillä on ennestään joukko suomalaisia oppilaita.

Kysykää lisätietoja kirjottamalla

C. A. BOTSFORD, Principal, Nickel City Business College, Box 609, Sudbury, Ont.

Canadian Baggage Transfer

Johtava kuorma-ajo komppania

Phone 259 — 34 Lorne Street

SUDBURY, ONT.

Auto Troki ja pitkänmatkan muut toajoa. — Huonekalu varastohuone ja puunmyynti paikka.

Auki yöllä ja päivällä

Shankman Brothers

Liha- ja ruokatavarakauppa

Heiniä, kauroja ja jauhoja. Suositellaan suomalaiselle väestölle

— Phone 117 —

P. O. Box 549 Timmins, Ont.

Red Taxi,

W. LUOMA ja F. SUSZEK

Ensiluokan autoajurit

Phone 77

Rothschild Block, Elgin St.

Kyytiä saatavana yöllä ja päivällä.

SELKÄRANGAN ASETTAJA

Drs. NEWBURN & MILLER

KIROPRAKTORI SPESIALISTI

Phone 1881

104 Stafford Blk. Sudbury, Ont.

Dr. A. J. HAYES

Selkärankalääkäri

14½ Lang St. Cobalt, Ont.

«Suomi» lapamato lääke

Jos teitä vaivaa huono ruuansulatus, kipu rinan alla, unettomuus, epätasaisesta vatsasta, veren nousu päähän sekä siitä johtuva päänkipu, joinakin päivinä erinomainen ruokahalu toisina ei ollenkaan, kouristuksia ja väsymystä jälkeen syönnin, närästäminen sekä siitä johtuva kuuman veden nousu suuhun ja kurkkuun, niin ovat ne lapamadon oireita.

Meidän lapamato lääkkeemme on valmistettu eteväksi tunnetun Helsinkilaisen Sairashuoneen lääkärin reseptin jälkeen, sekä varmasti tuottaa tarkoitukseensa vastaavia tuloksia.

Hinta 5 dollaria 40 senttiä. Postivapaasti.

KALEVA APTEEKKI

K. G. K. NYMAN.

168 So. Algoma St. Port Arthur, Ont.